

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafés en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel B. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
VERLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN

IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

HEEREN EN KINDER KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING NAAR MAAT

INHOUD: Opmerking over Opmerkingen. — Feuilleton. — Uit de Ned. Pers. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. — Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen.

Voor de Jan Pietersz. Coen-Stichting. Ontvangen f 52.24 (twee en vijftig gulden vier en twintig centen) als bijdrage voor de „Jan Pieterszoon Coenstichting“ van de afdeeling Breda.

Opmerking over Opmerkingen.

Met volkomen instemming No. XXVII in het Kol. Wbl. gelezen hebbende, wens ik een steentje bij te dragen om het grote nadeel van gebrek aan kennis van de omgangstaal in Indië in het licht te stellen. Misschien, dat een enkele Directie en ook nog wel een ander dan begint te gevoelen vóór hetgeen door de Heren Abdoellah en Vermeer werd bedoeld. Mijne ervaringen dateren wel is waar van jaren terug, maar de toestand schijnt op dit gebied nog niet zoveel te zijn verbeterd. Het was te Kota Radja. De Kratonwacht werd aangevoerd door een officier gekommandeerd. Een of ander straatrelletje gaf de wachtcommandant in een onbehoorlijk aanleiding om een inlandsch soldaat naar

de Kratonwacht te zenden om assistentie. De boodschapper kwam onverrichterzake terug: hij had zich aan de Toewan Commantant niet verstaanbaar kunnen maken en deze had het blijkbaar niet nodig gevonden om door een minder onwetende dan hij zelf de boodschap te doen vertalen.

Een ander geval: de dokter op een buitenpost was inderdaad vol ijver voor zijn vak, een consciëntieus medicus. Op een middag komt een Inlander zijn hulp inroepen voor een lichamelijke stoor-

ATTENTIE! Gij die lid zijt van „Oost en West“ en derhalve instemt met doel en streven der Vereeniging, wilt ook anderen in Uwen kring voor het lidmaatschap opwekken. Doet dit b.v. door na lezing hun dit nummer toe te zenden met Uwe bijzondere verwijzing naar de voorlaatste pagina.

nis, die hij met veel woorden, maar — dit moet ik zeggen — nu niet al te duidelijk omschreef. Het geval was niet zeer ernstig en de dokter zou hem een flesje obat meegeven met gebruiksaanwijzing: Kastor-olie. Ik was er toevallig bij en maakte de dokter met alle bescheidenheid en reserve, die zulk een delikaat geval nodig maakt, er op attent, dat hij zich waarschijnlijk vergiste. „De man is.....“ enfin, dat doet er nu niet toe. Daar de dokter een consciëntieus medicus was, nam hij het niet kwalik, dat ik mij er mede bemoeide, vroeg nader en..... paste een andere geneeswijze toe. Wat moet er in het gemoed van dien medicus zijn omgegaan, toen hij een loek moest verzoeken met

F^a G. J. Hilbrink

Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.
's-Gravenhage
Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

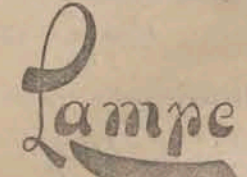
Engelsche Stoffen

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELN.

NOUVEAUTÉ'S: CHAPEAUX:

des derniers modèles de Paris pour Automne
Notre collection superbe et variée attend
impatiemment votre visite.
Les toutes dernières créations lancées à Paris
sont exposées dans notre rayon de chapeaux

Den Haag - Spuistraat 8

Venduhuis „HOFSTAD“

HUGO DE GROOTSTRAAT 7 Dir. G. TER HEIDE TEL. HAAG 1623

N.V. TOT EXPLOITATIE VAN GEMEUBILEERDE WONINGEN

vraagt Gemeubileerde Huizen, heele of gedeelten van Inboedels

P.M. BROECKMANS AMSTERDAM
 KONINGSPLEIN HOEK HEERENGRACHT
 LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR

STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIEUWSTE
 VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
 KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

Wasch-, Glans- en Strijkinrichting „Fortuna“

Mej. v. d. NEUT — HOEFKADE 59

Wasschen en Stoomen van Gordijnen, Spreien en Dekens.

OVERHEMDEN f 0.40 | FRONTS f 0.18
 VESTEN f 0.60 | BOORDEN f 0.15
 HALFHEMDEN f 0.25 | MANCHETTEN p. p. f 0.20
 BLOUSES vanaf f 0.50.

Voor geheele wasschen speciaal tarief.

De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk en Voorburg.

N.V. WIENER & VAN WITSEN

Gestigd 1851

139

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM

DEN HAAG

35 Schiedamsche Singel

94 Noordeinde

E. VAN EMBDEN

In- en Verkoop van

nitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands
 MEUBELEN, PIANO's, BRANDKASTEN,
 KANTOORMEUBELEN, enz.

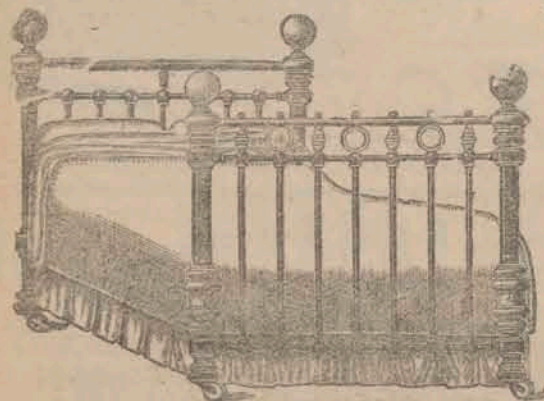
Schiekade 207 - ROTTERDAM - Telef. 10134
 (naast Astoria Bioscope)

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

MAISON VAN HAL

Hofleverancier van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heerenkleeding
 Dameskleeding
 Indische Uitrustingen
 Uniformkleeding

Lid N.V. Verenigde Nederl. Kleermakerijen.

hem mede te gaan om een krankzinnige in de cel te bezoeken, omdat hij uit vragen en antwoorden een diagnose wilde maken — doch de patiënt niet kon verstaan?

Een ander toneel speelt bij een militair gerechtelijk onderzoek. De verdachte is ondervraagd en „gehoord“. De kapitein, voorzitter der commissie zegt, nadat de verdachte is weggebracht: „Nu heren, de zaak is nog al eenvoudig: hij bekent“. Het oudste lid kon het daarmee niet geheel eens zijn, de man wordt weer voorgebracht en op de pertinente vraag of hij het gedaan had of niet, komt het enigszins verwonderde antwoord: „Ti-dah, toewan!“

En dan die auditeur-militair, die in een krijgsraad in hoogst eenvoudig, hakkellend kazerne-maleis twee veroordeelden hun doodvonnis aanzegde! Het was... aandoenlijk!

Minder aandoenlijk dan wel gênant voor hem, wien het niet ontging, was het stellen van de „gewone vragen“ bij een andere zitting, toen de president de verdachte vroeg wanneer hij was geboren en daarbij het plastiese maleise woord gebruikte, waarmee men in de omgangstaal gewoonlijk het ter wereld komen van een medemens aanduidt, waarop de eenvoudige beklagde, fuselier, antwoordde met het daarvoor in nettere kringen gebruikelijke Arabiese woord.

Ik zou nog kunnen wijzen op de tegenstelling tussen de „rede“, waarmee een korps-commandant het feest van het z.g. inlandsche nieuwe jaar in zijn kazerne opende en het vloeiende antwoord, dat daarop gegeven werd door de oudste inlandsche onderofficier: en op nog zoveel andere gevallen, waarin de moeilijkheid om zich behoorlijk in de landstaal uit te drukken het gezag, het prestige, de belangen van de dienst benadeelde, al kwamen deze gevolgen ook niet aan het licht, dank zij de aangeboren wel-opgevoerdheid en beschaving van de inlander.

J. F. SCHMÖLE.

Feuilleton.

Naar Indië.

Medio 1920.

COLOMBO. — PADANG.

IV.

Eindelijk kwam er een einde aan den langen trek door den Indischen Oceaan, echter verkort en gebroken door allerlei behendigheids- en speelconcoorsen, dansjes en zelfs een zeer geanimeerd bal masqué en costumé en kwamen we in den morgen van den 30en Juli aan te Colombo; 'n kalme zee, zoodat het woeste breken der golven op de breakwater gemist werd en ook dat gevoel van rust en veiligheid bij 't gaan liggen in de havenkom. Immers binnen of buiten, 't maakte geen verschil!

Weer passencontrôle, vlug en vlot verloopende en toen met de steamlaunch, waarvoor men aan boord tickets, voor heen en terug à f 0.60, kon krijgen, naar den wal.

Boekjes op de leestafel van 't Grand Oriental Hotel hadden de passagiers reeds op de hoogte gesteld van de verschillende uitstapjes, die gemaakt konden worden, met opgave van duur en duurte, maar hoewel Kandy bezocht kon worden en men eerst om 6 uur n.m. naar boord terug behoefde, bleven allen bij honk, te meer daar er groote Hindoeïeesten waren ter eere van een incarnatie of reïncarnatie van Siwa en er dus te Colombo zelve veel te zien viel. Op de pier bij den „gepatenteerd geldwisselaar“ eerst gangbare munt gewisseld: f 100 tegen 85 roepias, de koers dus ongeveer f 1.20. Geldwisselen in de stad, zelfs aan de kas in de hotels is gevaarlijk en nadeelig. Men berekende er de roepia tegen f 1.50 zelfs f 1.60 en vergiste zich steeds in z'n eigen voordeel.

De winkels goed voorzien van sieraden, goud, zil-

Firma A. L. J. en W. DE HAAS

184

Vleeschhouwer

Hofleverancier

Wagenstraat 35a, 'S-GRAVENHAGE, Tel. H. 882

Uit de Nederl. Pers.

Indië's veiligheid.

„Het Vaderland“ schrijft o.m.:

„Wat er in de jongste zitting van den Volksraad bij de behandeling van de oorlogsbegroting is gezegd, getuigde van zoo weinig vertrouwen in het Indische leger, dat men zich afvraagt waar het er heen moet. We hebben noch een goed politie-, noch een goed defensie-leger, zeide het militaire lid, heer Oppermann. En de legercommandant beantwoordde dit met de woorden: voor politie-leger is ons leger te groot; voor veldleger te klein en niet behoort tegerust.

Wat weerhoudt het opperbestuur zich over de komst van het leger uit te spreken, waarop uit die — naar het zeggen van den leger-commandant herhaaldelijk is aangedrongen? Vermoedelijk vraagstuk van de invoering van een Inlandsche politie. Voor een spoedige invoering van die politie pleitte in den Volksraad de heer Oppermann, en hij er op volgen: Hoe eerder zij ingevoerd worden hoe eerder men het beroepsleger kan afschaffen. Waarmede de toestand in dat leger geteekend is.

Het scheelt weinig of van de officieren en onderofficieren dat zij ontmoedigd zijn. Kan het anders bij zooveel onzekerheid voor hun toekomst bij de zekerheid, dat alle opoffering vergeefs is? De inschuiving van reserve-officieren zou ook al weinig bevrediging geven, die, naar het oordeel van generaal Rietschoten, niet gelijkwaardig zijn aan de beroeps-officieren. Die inschuiving zou eerder de toestand van de beroeps-officieren hebben verzwakt, hetgeen wel eenige toelichting vereischt.

En dan de geest onder de onderofficieren en onderofficieren? Daarvan, meende de heer Oppermann, is de Regeering voldoende op de hoogte. Het zijn de laatste tijden voornamelijk de Amboineesche militairen, die van zich doen spreken. Waaraan niet weinig de omstandigheid schijnt bij te dragen, dat de

ver en edelgesteenten, kristallen en geslepen glas, vlechtwerken, diverse weefsels, snuisterijen, ivoor, hoorn, schildpad, enz. Alles als vroeger, maar oneindig veel duurder. We bezochten een tempel, waar de feestelijkheden in vollen gang waren. 'n Schitterend achtig schouwspel al die Clingaleezen in feestdos, slanke vrouwen ooren, neus en armen zwaar met sieraden getooid, de nauwsluitende witte lijnen der kleurige sarongs en sjawls en die donkere, gloedvolle en toch ondoorgroendelijk diepe oogen. Voor een altaar werden offers gebracht, enkele klappers sierlijke mandjes van jonge klapperbladeren. De werd stuk geslagen, het water voor 't altaar geplengd in een omheinde kuil, waaromheen een modderige brei ontstaan was. Rondom allerlei versnaperingen, gebak, aardewerk, prenten, vlechtwerk, enz. uitgesteld. Goochelaars en acrobaten aan 't werk. Ruzische schommels, waar, op stoelen aan de uiteinden van een draaiend kruis bevestigd, men verticaal, stede van horizontaal, als in een mallemlolen, rondgedraaid en gezwaaid werd. Een stel olifanten, in een hock van het terrein, werd rijkelijk met suikerrand bedield. De grootste maakte allerlei kunsten tegelijk 'n fooi aan z'n wachter of kornak. Men kon er ook laten tatoeëren. 't Viel me op, dat vele der daarvoor uitgestalde patronen, weelderige Europeesche vrouwen in Eva's toilet, na den val, voorstelden. Vele van de Parsee-vrouwen rank en slank zijn. Vele mannen hadden de borst van 't ontbloote bovenlijf tot oker besmeerd, anderen een drietal verticale of horizontale gele en rode strepen op 't voorhoofd. 'k Kon niet ontwaren wat het beteekende.

Achter den tempel werd binnen een ommuurde ruimte in een 6-tal groote metalen potten 't eten ander gekookt; wat en voor wie, kon ik ook niet weten komen. De distributie zou om 3 uur plaats vinden.

We gingen daarna met een auto naar het hotel van den Mount Savinia om daár te lunchen. 'n Aardige

Firma L. J. C. BOUCHER

Algem. Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel

's-Gravenhage - Noordeinde 64c

Specialiteit: voor het samenstellen

van Leesportefeuilles

Advertentie-Bureau

's-Gravenh. Muziekschool
"DE TOONKUNST"
 Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477
 Spreekuren dagelijks van 10-1 en 2-6 uur.
 Directeur: JAMES ZWART.

Behalve volledig onderricht aan Dilettanten en Eersibeginnenden, ook gelegenheid tot Vakstudie.
DAGELIJKS KUNNEN AANMELDINGEN GESCHIEDEN.
 Klavier, Orgel, Solozang, Viool, Alt, Cello, Compositie, Dirigeerkunst: 1 uur per week f 80.—; 2 uren per week f 150.— per jaar Samenspel f 40.—; Harmonie en Contrapunt f 50.—; Muziekgeschiedenis f 25.—; Voordracht-kunst en Declamatie f 50.—; Meth. Spreken f 50.—; Fransch, Duitsch en Italiaansch f 50.— p. j. Orkestklasse 1 maal p. w. 2 uren, voor leerlingen der school f 10.—; leerlingen buiten de school f 15.— p. j. Het onderricht wordt uitsluitend door eerste, gediplomeerde krachten onderwezen; de leerlingen worden individueel behandeld; het geheel staat onder voortdurend toezicht van den Directeur, die alle verantwoordelijkheid voor de te geven lessen draagt, waardoor steeds de beste resultaten worden bereikt.
VRAAGT PROSPECTUS!!!

...meezen met de andere inheemsche rassen thans één kam worden geschoren. Met hun bevoorrechte positie is het dus uit en blijft het uit. Van het principe der gelijkheid kan niet worden afgeweken, verklaarde de legercommandant. Maar gewoonlijk worden aangenomen, dat de verwende Amboinee-militairen zich niet gemakkelijk bij die, in hun ogen niet gerechtvaardigde, gelijkstelling zullen overleggen. Die gelijkstelling moge geheel zijn gelegen in het karakter der thans gevolgde politiek, maar moet het toch worden, dat daarmee aan de gezindheid jegens ons bestuur van de aan ons gezag het meest verknochte bevolkingsgroepen, een meer of minder gevoelige klap wordt toegebracht. Over deze uitkomst bestaat bij ons geen twijfel, goede resultaten zijn en blijven de Amboineezen, maar in hun ijdelheid een lastig volkje.

Zoo zal, alles in alles, de nalatenschap van den huidige leger-commandant door diens opvolger met een mengde gevoelens worden aanvaard. Geruchten worden gelooft, dat generaal Rietschoten aan heen- en-terugdenkt. Nu wordt generaal Dijkstra voor het commando als de meest in aanmerking komende genoemd. Als wanneer kolonel Pabst tot generaal zou worden bevorderd. Dat zou dan zijn in twee-en-een-half jaar sedert diens bevordering tot luitenant-kolonel. Deze buitengewone promotie van den heer Pabst en zijn lidmaatschap van den eersten lokaalraad stempelen hem als den komenden man voor het leger-commando na generaal Dijkstra. Het is toch wel een vereischte worden voor het leger-commando, dat de aspirant als lid van de volksvereeniging is werkzaam geweest.

„De Standaard” driestart met hetzelfde onderwerp in de Tweede Kamer:
 „Het is weer opmerkelijk, dat tegen de supplementaire begroeting voor Indië verzet rees van sociaal-democratische zijde, voornamelijk om den post be-

treffende de veldpolitie, een post, zoo zeer noodig tot bewaring van de goede orde in onze koloniën en tot steun van ons gezag.

Van revolutionnaire zijde in ons land ondervindt alles, wat ons gezag in Indië schaden kan, instemming en steun. Menschen, die hun best doen er verwildering te brengen en de inlander tegen ons bewind op te stoken, hebben onder de sociaal-democraten hun pleitbezorgers, maar aan het wettig gezag moet alles onthouden worden wat het kracht kan geven om zich te handhaven.

De heer Scheurer wees er met ernst op, hoe de minder gunstige veiligheidstoestand op het platteland van Java en Madoera uitbreiding van het politieke wezen tot een onafwijsbaren eisch maakt.

Het feit, dat onder aanvoering van den heer Albarda de sociaal-democraten in bond met de communisten den post voor de politie trachtten af te voeren, toont weer duidelijk, aan welke zijde het alleen te doen is om verstoring en ondermijning. Als tegenwoelgeesten in Indië weer krachtiger wordt opgetreden, wordt dit reactie genoemd, alsof de actie der woelgeesten niet vooral in Indië namelooze ellende voor de Indische bevolking en voor de Europeanen in Indië na zich zou slepen.

Als in een onzer gemeenteraden een of meer communisten belanden, is gewoonlijk een vast punt op hun programma verzet tegen elke uitgave voor de politie. Het is consequent, want zij willen geen orde en gezag.

Aan deze vertooning deed ons het voorstel-Albarda in de Kamer denken.

Het kon natuurlijk geen succes hebben. Maar was het ook voornamelijk voor de tribune bedoeld?

...door een vrij smalle straat met aan weerszijden huizen en schilderachtige huizen en huisjes. Van Mount Savinia een schitterend uitzicht op zee! Tiffin voor 3 roepias, 'n flesch „licht lager”, gewed in Holland voor 2 roepias. De autotocht van 't wachten inbegrepen, kostte 15 roepias. Men moet wel de auto's te nemen door bemiddeling van den chauffeur van het Grand Oriental Hotel en dáár bij aankomst af te rekenen. Men heeft er vaste prijzen, terwijl de „autosnorders” er allerlei vilmethoden op houden. Voor kleinere tochtjes is het aardiger „rijksja's te nemen, echter steeds naar het tarief te vragen en 't nummer te onthouden of op te teekenen. Politie en rechtspraak gaan te Colombo streng en nauwkeurig. Een der passagiers werd z'n horloge ontfutseld. Hij kon den dief grijpen en overgeven aan de politie. Middags was er „police-court” en de delinquent werd 6 maanden hard labour om hem te leeren 's andere eigendom te eerbiedigen.

Naar boord terug. 't Kolen laden afgelopen, maar nu allen nog vuil en bestoven. Om 7 uur zouden we vertrekken, maar door eene reparatie aan de machine werd het den volgenden morgen vroeg. En dan te vertrekken in die havenkom, de lichten aan den wal te zien sparkelen en lokken en door de onzekerheid niet vertrekken te kunnen gaan. 't Was een temptatie.

Aan boord is ook een detachement militairen, Europeanen en West-Indiërs, Curacaóers in alle tinnen van roet-zwart tot licht-matbruin. Waar de bezetters van West-Indië worden getrokken uit de Indische leger, kunnen de West-Indiërs bij dat verband van 6 jaren aangaan, met de verloop van 3 jaar daarvan in Oost-Indië te dienen. Een belangrijke aanvulling, waar het animo der Nederlanders om bij het Indische leger te dienen zeer veel te overlaten en de werving niet het noodige belang opleverde. Ik hoorde verluiden, dat thans slechts Europeanen als kader en om opgeleid te worden tot kader, naar Indië gaan. Hoe dat Europeesche kader tegenover het Indische zal staan, hoe het zal leeren begrijpen en doorgronden, om zeker

te zijn van hun zaak en hun commando, is me een raadsel. Evenwel, daar zulks van hooger hand beschikt is geworden en men de verantwoordelijkheid er voor heeft aanvaard, past het te berusten.

Het frappeerde mij, dat onder m'n mede-passagiers, oud-gasten, schier allen welgemoed van een verblijf in patria terugkomende, wel slechts één roep uitging over de overgrote duurte in Nederland en de aldaar in praktijk gebrachte methodes om de arge-looze Indiërs op de kortste en meest grondige wijze van hun spaarpenningen en verlofstraktementen te ontlasten, doch men niet beseftte, wat in dat land tijdens den oorlog en in den vollen distributietijd voor nood en gebrek werd geleden. Wel werd het ook in Indië duurder, doch men kon van al wat het land opleverde volop bekomen. Dat wij aangewezen waren op twee deciliter melk, een ration boter zó klein, dat men te kiezen had, of er z'n boterham zeer dun mee te smeren, of het aan te wenden voor het braden van de 2 ons vleesch per week, als dat ten minste verkrijgbaar was, — anders werd men maar noodgedwongen vegetariër — en dan het kleinste broodrantsoen van Europa, 200 gram per dag — net het gewicht van 10 brieven — en dan nog van wel de slechtste kwaliteit. Men heeft het niet aan en in den lijve gevoeld, het niet zelve mee- en doorgemaakt en kan het zich niet voorstellen, daar men het in Indië goed had, dat er elders gebrek geleden werd. Hoe zal nu de vergelijking zijn? Hierover later, na verkenning ter plaatse.

In den morgen van den 4en Augustus — 2 Augustus, de verjaardag van H. M. de Koningin Moeder, werd aan de lunch met een glas champagne, een heildronk aan den kapitein en een spontaan welgemeend Wilhelmus van Nassau herdacht — kwamen we in de Indische territoriale wateren: Indië was bereikt! We voeren Straat Siberoot, tusschen de Batoe- en Mentawai-eilanden in, passeerden het eenzame licht op Poeloe Bodjo, tot tegen den middag de Ophir en de Merapi met hun trawanten boven de kim verre-

MAISON VAN DOOREMAALEN
 MAURITSKADE 75 DEN HAAG TEL. 7147
 Elegante DAMES- en HEERENKLEEDING NAAR MAAT, met en zonder bijlevering van Stof.

Het Colbert-Costuum van Engelsche stof en zeer goed passend, leveren wij direct uit den voorraad à f 60.—.
 Wij sluiten hoogst voordelinge Abonnementen

AUG. SVELKOU - AMSTERDAM
 SINGEL, HOEK HEILIGENWEG 20
 Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
 HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
 Vraagt geillustreerden Catalogus.

Firma H. RAHR, Utrecht
 AGHTER ST. PIETER 4 TELEFOON 443
 OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.
 VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
 Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176
 Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenebehoefden.
 Spoedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en Modeplaten.
 Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
 BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimarstraat 18a b. d. Suezkade
 Telefoon 3213 DEN HAAG

OLYMPIA THEATER
 Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521
 Een zeer goed Programma van 24-30 September.
De Lotgevallen van Jean François
 Avonturen-film in 4 Acten met den bekenden TOM MISE in den Hoofdrol.
De Vroolijke Gevangene.
 Comedie in 2 Acten.
 In dezen modernen tijd wordt het den gevangenen zeer naar den zin gemaakt.
 Verder uitgebreid Programma.
 ZONDAGMIDDAG MATINÉE.
 Dinsdag niet-rookavond.
 Plaatsbespreken per Telefoon 9521. van 11-4 uur.

Wed. G. STREITWOLF
 Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413
 GUMMI SPONSEN
 SPONSEN ZAKKEN
 BADMUTSEN

N.V. ZUID-HOLL. MANEGE
 (voorh. Manège Washington)
 Theresiastr. 145 ing. J. Camphuysstr., Den Haag, Tel. H. 5306
 Moderne Rijlessen. - Paarden per uur en per maand.
 Handel in Paarden. - Luxe Stands en Boxes.
 Tonneaux beschikbaar.
 Directeur J. VOGELZANG.

Adverteeren doet verkoopen.

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 0/0 gewaarborgd.

124

Electro-techn. en Mechanisch Bureau „HOLLAND”

ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738

2 x bellen.

Electriciteit op elk gebied.

Groote keuze Electricische Ornamenten, enz.

Baden, Geysers, Waschtafels.

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHÉ**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

101

Adverteeren doet verkoopen.

De leukste **DANSVONDJES** organiseert men met een „His MASTER'S VOICE” **GRAMOPHONE.**
Enorme keuze platen bij: **WILLEM SPRENGER.**
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46. Tel: 3778. DEN HAAG.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het Recht van kritiek van den Volksraad.

Telkens wordt het als een schromelijke staatkundige dwaling voorgesteld, wanneer de Volksraad zich verstout tot afkeuring van regeeringsbeleid. Naar aanleiding hiervan schrijft „de Loc.” o.m.: Omdat de Volksraad nog geen volledige parlementaire bevoegdheid bezit, zou hij gebonden zijn in zijn recht van kritiek.....? Maar hiermee wordt dan de aard van dit college toch ten eenenmale miskend.

Adviseerend college — zeker. Ook de Raad van Indië is adviseerend college, maar hoe breed is het staatsrechtelijk onderscheid. De Volksraad werd reeds bij de behandeling van het wetsontwerp, dat de scheppende artikelen aan het Regeeringsreglement moest toevoegen, herhaaldelijk in ons Nederlandsch parlement „een eenigermate vertegenwoordigend lichaam” genoemd; een college dus, niet van enkel om hun bekwaamheden gekozen adviseurs, doch die, zij het nog slechts „eenigermate”, de bevolking van Indië zouden vermogen te vertegenwoordigen. Te vertegenwoordigen in het openbaar. Want vooral ook die openbaarheid onderscheidt den Volksraad van elk ander college van advies. Die openbaarheid waarborgt de noodzakelijke wisselwerking tusschen vertegenwoordigend college en de gemeenschap, die het te vertegenwoordigen heeft. Die openbaarheid levert tegelijk een tegenwicht tegen onverantwoordelijke kritiek. Want niet alleen biedt zij het publiek een controlemiddel op de wijze waarop de Volksraad zich kwijt van zijn taak, maar de openbaarheid staat anderzijds ook der regering ten dienste en schenkt haar gelegenheid om met haar wederwoord elk woord dat de Volksraad spreekt, te achterhalen. Waarbij het Volksraads-

reglement haar zelfs het voorrecht geeft van laatste woord; immers: de regeeringsgemachtigde erlangen dit „wanneer en zoo dikwijls zij dit verlangen”, terwijl het voor de leden aan beperking gebonden is.

Neen, de Volksraad is heel wat meer dan „adviseerend college”. Hij is bovenal controleerend, en wel degelijk een parlement-in-groei. Al in den zet. De gouverneur-generaal, die op 18 Mei 1918 leden van den Volksraad plechtig installeerde, heeft juist begrip voor de beteekenis van dit college toond, toen hij sprak van de „thans gelede grondslagen voor Indië's eigen staatkundig leven” en verklaarde hoe de Volksraad was geroepen om „meer werken aan de behartiging van de belangen van Indië.” Nog duidelijker gaf hij blijk te bezitten dat de Volksraad hoogere beteekenis heeft dan van een adviescollege, toen hij zeide dat de regering nu voortaan in staat was gesteld „rechtstreeks en openlijk van haar voornemens en van de overwegingen waarop haar voorstellen berusten kennis te doen, rekenschap te geven van haar beleid.

En men lette nu ook eens op een wellicht welijks opgemerkt en schijnbaar onbeduidend, maar inderdaad niet onbeteekenend verschil in terminologie in het Regeeringsreglement daar waar dit de Raad van Indië en den Volksraad behandelt. De regering vraagt het advies van den R. v. I. het oordeel van den Volksraad. De leden van den R. v. I. hebben bij eede of belofte te verklaren, dat zij de welvaart van Indië zullen bevorderen, die van den Volksraad dat zij het welzijn der kolonie naar vermogen zullen voorstaan. In beide gevallen is ruimer de grens getrokken voor leden van den Volksraad.

Te weinig wordt acht geslagen op de alinea, welke als aanhangsel van art. 131 R.R. haast is weggevoerd: „De Volksraad kan de belangen van Ned.-Indië en zijne ingezetenen voorstaan bij den Koning.

zen. 'n Pracht zonsondergang, de Sanggaliang en Marapi rozerood tintende, de kraters duidelijk afteekende, als 't ware een Alpengloeien. Voor de baren een verrassing en openbaring, dat ook ons Indië mooi is en schitterende momenten heeft.

't Was donker, toen we de Emmahaven inliepen, het schoone, pakkende, van die invaart werd gemist. 't Was 9 uur voor we gemeerd lagen, de eerste verwelkoming plaats vond, de eerste passagiers van boord gingen. Velen der ouderen naar den wal, enkelen naar Padang, doch de meesten om eens een kijkje te nemen op den eersten Indischen passar. Pisang in overvloed, maar duur, een dubbeltje per stuk. Oude klappers voor f 0.20 voor klappa moeda verkocht, toch met graagte genuttigd, de „melk” gedronken. Een flesch koud Amstelbier f 1.25. — Goedkoop was hier de indruk niet.

Den volgenden morgen naar Padang, ook al om 't kolenladen te ontloopen, doch voornamelijk om werkzaam te zijn voor „Oost en West”. Vóór 't geheel vernieuwde station auto's en sado's bij de vleet. Steeds te vragen naar het tarief en is dat er niet, of wil men er niet aan voldoen, zich te wenden tot den politiepost aldaar. Voor een auto voor 4 personen betaalt men tot Padang f 5.—, voor een sado f 1.—, doch met den trein is men er voor f 0.30, echter ten koste van een vuil pak.

Padang, niet veel veranderd. Het Atjeh-Hotel verdwenen, geabsorbeerd door het Oranje-Hotel, waar de verbouw en vergrooing nog in vollen gang is. Het Koloniaal Weekblad gedeponneerd op de leestafels der societeit en hotels, toen naar de Moeara. Een 6-tal Padangsche firma's traden als begunstigers toe. Nieuwe leden werden aangeworven. De heer D. van Schreven, oud-officier, directeur der Padangsche Spaarbank, secretaris der Societeit „de Eendracht”, gaf me waardevolle inlichtingen en werd bereid gevonden als correspondent voor onze Vereeniging op te treden. Met vol vertrouwen rekenen we op zijne energieke medewerking en zien vol verwach-

ting de resultaten van z'n propaganda tegemoet. Na een bezoek aan de Soos en een matige lunch van f 2.50 in een der hotels, naar boord terug om ruim 3 uur los van den wal en op weg naar Batavia.

De algemeene indruk van de passagiers was. Padang een mooie, ruime stad is, de vuurtoren van de Emmahaven, de Apenberg aan de Moeara, verheugden zich in een druk bezoek, de apen hadden een goeden dag. Een familie bezocht zelfs met een auto Fort de Kock. 'n Gewaagd experiment, gezien en pech en pannes, 't welk echter goed verliep.

En nu naar Java, de Grootvorstin dier landen, als een gordel van smaragd, zich sling'ren om de evenaar en als Nederlandsch bezit een trots en een zorg behooren te zijn van elken welgezinden Nederland.

(Wordt vervolgd).

A. J. G.

We verzuimden nog melding te maken van het feit, dat aan boord, eigener initiatief, door den heer G. H. Sijtsma, makelaar te Soerabaja, in de namiddaguren een cursus werd gehouden in het Maleisch, welke cursus door schier alle „baren” aan boord daarbaar werd bijgewoond. Als leidraad deed bij dit onderwijs derrick uitnemenden dienst het boekje „Selatan Djalan”, populaire handleiding voor de Maleische taal in de practijk, van den heer H. J. Vermeer, onder kapitein O.-I. L., waarbij de heer Bgd. D. Abdoellah leeraar in de Mal. taal aan de universiteit te Leiden belangrijke nuttige wenken gaf. Het werkje werd gedrukt ter Zuid-Hollandsche Boek- en Handelsdrukkerij te 's-Gravenhage en is in den handel voor f 2.50 verkrijgbaar. Niet alleen orang baroe zullen van dat boek hebben, maar ook oud-gasten, die hun Maleisch eens willen ophalen en zeker degenen, die hun Maleisch willen verbeteren. Want aan het hoorlijk bezigen dier taal door de meeste oud-gasten ontbreekt nog zeer veel!

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn

= „DUINOORD” =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624 33

STOFFEERDERIJ

MEUBELMAKERIJ

Electro-Technisch Bureau H. VAN ZIJL

Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 807

Licht, Kracht, Verwarming, Schel...
... en Telefoon-Installatiën.

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
 Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
 v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

Staten-Generaal en bij den Gouverneur-Generaal. Dit recht van petitie is almede in uitoefening denkbaar zonder een volledige vrijheid van critiek. Na dit uitvoerig te hebben toegelicht, vervolgt het blad:

De zaak is, dat ook het staatsrecht een levend ding is, meestal al verder in zijn groei dan de gekarte letter zou doen vermoeden. En zulk een groei is eenvoudig niet te stuiten. De behoudzuchtige mens hem bejammeren en met den vinger bij de letter wijzen dat het zoo nooit was bedoeld, staatkundig gezien laat zich in zijn ontwikkeling niet duurzaam in formules dwingen. Het is alweder de gouverneur-generaal geweest, die, nog voordat de Volksraad zijn zieleid begonnen was, deze natuurlijke ontwikkeling verzorgde, toen hij sprak: „Evenals het individu, hoewel door anderen en de omstandigheden beïnvloed, in slotte den drang van eigen leven onontkoombaar volgt, zoo zal ook de Volksraad tot eigen lot, tot eigen leven groeien, in het organisme der staatsgemeenschap met de ontwikkeling dier gemeenschap zelve zich ontplooiën.” De komende jaren zullen ons doen zien „een voor zoeken en tasten langzamerhand zich afteekende grenslijn” tusschen de bemoeienis der Staten-Generaal en die van den Volksraad. Niet waar, dit is juist wat ook inderdaad de korte jaren van het bestaan van den Volksraad, sneller misschien dan ook de landvoogd het vermoedde, hebben gebracht.

Het blad besluit: Het is niet voor het eerst, dat wij op wijzen hoe de Volksraad niet beter dan door de grenzen toe gebruik te maken van de bevoegdheden, welke hem zijn verleend, kan beantwoorden aan de bedoeling van den wetgever, die, hem schepend als adviseerend en controleerend college, tegelijk een toedacht de ontwikkeling tot een werkelijk parlement.

Tot die ontwikkeling is de hanteering van de openbare kritiek, door de persoonlijke onschendbaarheid der leden wettelijk bevorderd, een onontbeerlijk middel. Kritiek, die door haar ernst en kundigheid gezag verworft. Maar tevens onbevangen en vrij, in overeenstemming met hetgeen van een ook slechts „eenigermate” vertegenwoordigend lichaam wordt verwacht. Kritiek van dien aard, dat in vervulling gaat de landvoogdelijke verwachting: „Het woord van den Volksraad moge door de hooge opvatting van zijn taak worden de stem des volks, tot uiting gebracht door de van hun verantwoordelijkheid bewuste leden aan dit tot medewerking aan de staatszaak geroepen lichaam.” Zoo zij het.

Opmerkingen over „Autonomie voor Indië”.

De heer v. L. bespreekt in het „Soer. Hbl.” het hoofdartikel van den heer Roep „Autonomie voor Indië”. Hij schrijft o.m.: Het eindoordeel over alle nieuwe wetsbepalingen en de begroting aan Nederland onttrekken, ter neutralisatie van het gevaar, dat dreigt van de mentaliteit der Nederlandsche massa, beteekent o.i. niet anders dan het leggen van de morele verantwoordelijkheid voor de geleidelijke ontwikkeling van land en volk in de handen van een over het algemeen onverschillig Europeesch element, van politieke Strebers en van zgn. inlandische voormannen, wier streven gericht is op het onafhankelijk verbreken van de staatsrechtelijke verhoudingen tusschen Nederland en Indië.

Het daarin schuilend gevaar is grooter dan dat, hetwelk dreigt van de bemoeienis der Tweede Kamer met het Indische bestuur, ongeacht de mentaliteit van de Nederlandsche massa, welke, naar onze meening, geleidelijk verbeteren zal. Het gevaar der onafhankelijke bemoeienis behoort zooveel mogelijk te worden geneutraliseerd en het eenig doeltreffende middel daarvoor achten wij het verdedigen in de Tweede Kamer van de beslissing in Indië ten aanzien van nieuwe wetsbepalingen en de begroting, genomen door afgevaardigden van de Indische volksvertegenwoordiging. De Indische begroting en de nieuwe wetsbepalingen moeten in de Tweede Kamer met Indië's vertegenwoordigers worden behandeld,

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE
 CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5073
 Comestibles - Koloniale Waren
 UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELN EN
 PRIMA WAREN.
 Bediening aan huis zonder prijsverhooging

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
 Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw, Bijkantoor: DEN HELDER, Hoofdgracht 37, Tel. 83.
 Piet Heinplein, Tel. 1587
 1588

waardoor het verantwoordelijkheidsgevoel der Kamerleden zal worden geprikkeld en meerdere zekerheid wordt verkregen voor een eerlijke behartiging van de Indische belangen.

Wij zullen deze suggestie niet nader uitwerken voor het oogenblik. Het heeft geen zin thans vooruit te loopen op het rapport en de voorstellen van de Herzieningscommissie, welke binnenkort worden gepubliceerd. Die voorstellen zullen ongetwijfeld een soliedien grondslag vormen voor praktische besprekingen en tot deze zijn gepubliceerd, achten wij een afdalen in details ten aanzien van de Indische bestuurs-hervorming praematuur. Het door den heer Roep aan de orde gestelde groote principe: Indië baas in eigen huis met uitschakeling van de Nederlandsche controle, viel daarbuiten. Het kwam ons daarom gewenscht voor reeds thans als onze meening te geven, dat een zoo ver doorgevoerde autonomie tot ontwrichting zal leiden, een ontwrichting, welke niet is te ondervangen door een binnen verstandige grenzen toegekend kies- en vertegenwoordigingsstelsel; want zoolang geen competente medewerking van de bevolking in de koloniale regeering is te verwachten, zal de toepassing van het regeeringsstelsel berusten bij het uiteraard egoïstische Europeesche element, politieke Strebers en bureaucratie ambtenarij. Uitschakeling van de macht der Kamer en uitbreiding van de macht kan geen ruil zijn, waarmede Indië geluk zou zijn te wenschen.

Het intellectueel en politiek besef van het Indische volk verkeert nog in de eerste evolutionaire fase en laat de zoo verdoorgevoerde autonomie, als waarvan de heer Roep zich voorstander toont, ongeacht het gevaar, dat in de bemoeienis van de Tweede Kamer schuilt, niet toe, maakt deze vooralsnog ongewenscht.

Tuberculose in de Minahassa.

De heer Zentgraaff beschrijft in het „Soer. Hbl.” in een zijner „Reisbrieven” uit Celebes, hoe het volk in de Minahassa in bijzondere mate bezocht wordt door dien ontzettenden vijand: de tuberculose.

O.a. bracht de heer Z. te Sonder een kort bezoek in de ziekeninrichting van de Hervormde gemeente aldaar, opgericht door het Nederlandsch Zendinggenootschap. Mej. Land, die den indruk maakt een practische vrouw te zijn, met toewijding arbeidend aan het werk der dienende liefde, liet ons, aldus de heer Z. o.m. een en ander zien. In het ziekenhuis vindt men lijders aan allerlei ziekten, van verschillende leeftijd en van beider geslacht. Wij hoorden hier het een en ander over de ontzettende verwoestingen door de tuberculose aangericht. Van de 100 patiënten, die in de polikliniek hulp komen vragen, schat men, dat er 25 of 30 tuberculoselijders bij zijn. Er zijn families, waar de een na den ander aan deze ziekte ten grave daalt, gevolg van samenwoning, huwelijken met lijders aan tuberculose en van zeer gemakkelijk overgebrachte besmetting.

Wij zagen nog geen afzonderlijke afdelingen voor de lijders aan deze ziekte, veel minder afzonderlijke hospitalen. Toch zal het dien kant uit moeten; een systematische bestrijding dezer ziekte, die het karakter draagt eener volksplaag, mag niet langer achterwege blijven. In uitstel schuilt gevaar; het werk moet spoedig en op ruime schaal worden ingezet.

Naar ik hoor, is juist dezer dagen door den resident een z.g. tuberculosecommissie benoemd, die de hangende kwestie nader onder de oogen zal zien. Men zou op de uitgaven voor het onderwijs zeer veel kunnen bezuinigen; indien het aldus vrijkomende geld werd besteed aan de bestrijding der tuberculose, zou men dit een zegen voor het volk der Minahassa kunnen noemen.

Een sterrenwacht.

Naar de „Pr. Bode” verneemt, bestaan er plannen tot oprichting van een sterrenwacht op den Tangkoeban Prahoe bij Lembang. Deze sterrenwacht zal de grootste worden van het zuidelijk halfrond, grooter dan die te Kaapstad of Sydney. Natuurlijk wanneer de plannen tot uitvoering komen. De oprichting zal moeten geschieden door het gouvernement met

C. P. A. NICOLAI
 DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
 hoek Valeriusstraat.
 Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
 Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

THE PH. VAN OMMEREN
CORPORATION OF NEW-YORK
 New York, San Francisco (Cal.),
 42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:
Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.
 Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door
PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschnittfabriek
„DE OUDE VETTE HEN”
 DEN HAAG
 bij het Stadhuis
 Alle soorten Brood, Bescuit, Banket, enz.
Lunchroom - Tea-Concert

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
 voorheen P. J. JANSEN.
 Eenig adres: Koninginnegracht 10.
 (over Hoofd-Ingang Dierentuin)
 te 's-Gravenhage.
 Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
 Auto's voor Trouwgelegenheden
 en Maand-Auto's
 Dag en Nacht geopend

J. P. C. NICOLAI & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
 Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
 's-GRAVENHAGE
 Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Adverteeren doet verkoopen

Hotel Café-Restaurant
HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”
 Haagsche Bosch Den Haag
 Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.

Uitstekende Keuken
Gelegenheid tot het geven van Dinners en Partijen

Kegelbanen Tennisbanen
 Oprijlaan met Garage

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Dinners en Soupers.

136 **KOUDE EN WARME SCHOTELS.** J. H. M. KOETS

Het sedert 1911 gevestigde
Indisch Restaurant „Waroeng Djawa”
 Kortenaerkade 10, Den Haag, Tel. 4882

heeft geen filialen.

TEVENS UITZENDING VAN DINERS.

„Twed”

Hollandsch-Indisch Restaurant
en Tearoom

Reinkenstraat 76 Tel. H. 2150
DEN HAAG

Dagelijks geopend van 12-8

Hollandsche
..en Indische Tafel..

GRAND HOTEL COOMANS
 ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

De Directeur H. HOLTHAUSEN

particulieren steun. De heer K. A. R. Bosscha, die tot dit grootsche plan een krachtigen stoot heeft gegeven, is bereid voor het doel een grooten kijker aan te bieden van zeven meter brandpunts-afstand. Deze promotor staat, ter bevordering der zaak, reeds in verbinding met onzen geleerden sterrenkundige in Nederland, prof. J. C. Kapteyn, directeur van het sterrenkundig laboratorium te Groningen en de hoogleraren W. de Sitter en Hertzsprung, resp. directeur en onderdirecteur van de sterrenwacht te Leiden.

De Vliegdiens in Indië.

Bij de Indische vlieg-afdeeling zijn thans 8 leerlingen in opleiding, allen officieren, waarvan twee bestemd voor de Marine. De 36 toestellen, het vorig jaar in Engeland besteld, zijn alle in Indië gearriveerd. Het zijn 12 Havilands en 24 Avro's. De laatste dienen als leermachines. Ongeveer de helft van deze vliegmachines is gemonteerd en in gebruik gesteld. De vliegdiens heeft groot gebrek aan technisch personeel. (Corr. uit Bandoeng aan „de Loc.”)

De tweede Jaarbeurs.

Naar aanleiding van de besprekingen door het bestuur der jaarbeurs-vereeniging te Bandoeng gehouden, deelt „de Loc.” mede, dat de tweede jaarbeurs in September 1921 zal worden gehouden. Openingsdatum zal zijn de 12de of 19de dier maand, op een Zaterdag. Hiermede vermijdt men dus dat de jaarbeurs samenvalt met de suikercampagne, wat als een voornaam bezwaar tegen de eerste beurs naar voren werd gebracht.

UIT DE INDISCHE PERS.

De vliegdiens in Ned.-Indië. Vrijdag 21 Mei 1920 zou, bij goede weersgesteldheid, 's morgens een postvliegtuig van Tandjong Priok naar Tandjong Pandan (eiland Billiton) en terug vertrekken.

Met het oog op de beperkte ruimte was voor de particuliere brieven niet meer dan 15 kilogram zwaarte toegestaan en voor de dienstbrieven 5 kilogram, terwijl aangeteekende brieven en stukken niet konden worden aangenomen.

De bestaande voorschriften met betrekking tot de lengte en breedte der brieven bleven gehandhaafd. Zij, die van deze postverzending gebruik wenschten te maken, moesten daarvan doen blijken door op de brieven te schrijven: „Per vliegtuig”.

De brieven moesten worden afgeleverd op het grootpostkantoor te Weltevreden, aan het loket „Inlichtingen”, hetgeen geschieden kon van 's morgens 7 tot 's avonds 6 uur.

De brieven, welke in de gewone brievenbussen waren geworpen, of die op andere kantoren waren bezorgd, kwamen voor eene verzending per postvliegtuig niet in aanmerking.

Wanneer de brieven voldoende gefrankeerd zijn, worden geen meerdere kosten in rekening gebracht. Bedraagt het gewicht meer dan 15 kilogram, dan heeft de verzending per gewone post plaats.

De verzending heeft plaats voor risico van den afzender.

Kan een vliegtuig tengevolge van slechte weersgesteldheid niet vertrekken, dan heeft het vertrek den volgende dag plaats.

Op vlieggebied gaat Ned.-Indië dus met den tijd mede. (Neratja 19 Mei 1920).

Onze bedevaartgangers in Arabië. Den 19en en 20en April 1920 zijn de van Mekka in karavaan naar Djeddah vertrokken Ned.-Indische pelgrims ter laatstgemelde plaats aangekomen, met bestemming voor Medina, ten einde aldaar hunne grafbezoeken af te leggen. Zij deden de reis naar Djeddah per stoomschip naar Yambo en van dáár per kameel naar Medina.

Deze reis over zee is reeds een gewoonte geworden voor de pelgrims en zal ook wel zóó blijven, zóólang het Gouvernement van de Hedjaz de Bedoewinen niet in bedwang kan houden en weet te voorkomen dat deze stammen den pelgrims bezwaren in den weg leggen.

Onze pelgrims hebben nu reeds 2 maal die nieuwe

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
 LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG

Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.

Directeur: J. VAN GEEMERT.

„DE BIJENKORF”

:: Lunch- en Tearoom ::
Koude- en Warme Schotels

WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

reisroute gevolgd, zonder dat moeilijkheden werden ondervonden.

Het is mogelijk en te hopen, dat de bespreking van de Hedjaz Regeering met de Bedoewinstammen tot zulk een resultaat zullen leiden, dat de reis van Mekka naar Medina wederom per kameel kunnen worden gedaan, zooals vroeger steeds plaats vond. (Neratja, 23 Mei 1920).

„Sjam”. Onder de lezers en lezeressen van *Oetoesan Melajoe* zijn zeer zeker vele personen, die niet goed weten of misschien zijn vergeten, wat onder het woord „Sjam”, dat in inlandse gesprekken nog al eens wordt gebezigd, moet worden verstaan en daarom deelt de redactie van dat blad het nummer van 12 Juni 1920 mede, dat met dit woord wordt bedoeld „Syrië”, dat thans in zulk een hooge mate de belangstelling geniet van de Westersche Mogendheden bij de regeling van de zaken met het Turksche Rijk.

Het is de landstreek, welke is gelegen ten Zuiden van de Zwarte Zee, ten Oosten van de Middellandsche Zee, ten Noorden van Arabië en ten Westen van Armenië en Mesopotamië, terwijl zij tot die landen behoort, welke op de oudste geschiedenis kan wijzen.

Euwen lang, vóór dat het Romeinsche Rijk het hoogste punt van zijn macht stond, speelden hier de belangrijkste wereldgebeurtenissen af, hoofdzakelijk in de hoofdplaats Damascus (bij de inlanders bekend als Damsjik), waar ook vrouwen konden regeeren en van waaruit de bevelen gingen naar Babylon (later Bagdad), Mesopotamië, Armenië en Klein Azië.

Vóór dat de profeet Mohamad als geestelijk leider van het volk optrad en een nieuwen godsdienst stichtte, dreef hij handel in het land van Sjam, waarvoor het gezag toenmaals nog toongevend was.

Regeringloosheid in Bagdad was de oorzaak dat het land eerst bij het gebied van Djanggiskan werd ingelijfd en later onder de bevelen kwam van den Sultan van Turkije.

Het was Sultan Saladin, die in de 15de eeuw zijn gebied met de Hedjaz (Mekka en Medina) en Armenië wist uit te breiden.

Gedurende 400 à 500 jaren zijn die landen onder Turksche heerschappij gebleven. Eerst thans is het met hulp van de Westersche mogendheden Arabië gelukt zich zelfstandig te verklaren.

Of die nieuwe regeling proefhoudend zal zijn, dat de tijd moeten leeren.

Neemt men in aanmerking, dat de toestanden der landen, waarvan hier sprake is, reeds sedert eeuwen sterk aan het wijzigen zijn, dan moet men wel tot de gevolgtrekking komen, dat ook de nieuwe regeling slechts een overgang naar andere teekent.

Bespaarde gelden. Te Poerwadadi op Java bestaat een Iie klas Inlandsche school, welke, naar men zegt, door een 200-tal leerlingen wordt bezocht. Het grootste gedeelte der leerlingen spaart gelden, welke in spaarpotten worden gedaan en die in bewaring worden genomen door den onderwijzer.

Tijdens de jongste openbare les ontving een deel der leerlingen de spaarpotten terug, doch een ander deel moest maar wachten tot het volgende jaar.

In den nacht van 18 Mei 1920 werd het schoolgebouw door personen bezocht en daarin alles omvergehaald.

Staat die handeling misschien in verband met de achtergehouden gelden? vraagt de berichtgever in de „Neratja” van 29 Mei 1920.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Rijstverstrekking te Batavia. In de vergadering van den Gemeenteraad van Batavia van 29 April 1920 werd o.m. het voorstel van het lid Schotman behandeld, hetwelk de strekking had gratis rijst te verstrekken aan de armsten onder de armen ter hoofdplaats Batavia.

De overzichtschrijver van de „Perniagaan” schrijft over die aangelegenheid in het nummer van dat blad van 1 Mei 1920 het navolgende:

Volgens de door den Patih van Batavia verstrekte

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafraichissements

NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Adverteeren doet verkoopen.

Tel. 4060
MAISON VAN RIJN Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Dinners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Dinners

Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Diners à f 1.-
 Vleesch
 Groenten
 Aardappelen

Diners à f 1.12
 Vleesch
 Groenten
 Aardappelen
 Toespijs

Diners à f 1.70
 Vleesch
 Groenten
 Aardappelen
 2de Vleesch, Visch
 of gevogelte
 Compôte
 Toespijs

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES

verkrijgbaar voor 24 Dinners tegen Gereduceerde Prijzen.
 24 diners à f 1.- f 23.- 24 diners à f 1.70 f 39.-
 24 porties soep . . f 5.-
 Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
 f 2.50 p. couvert.
 Menu op aanvraag verkrijgbaar. 390
 Verzoeken bussen te weigeren met verbroken controle-sluiting.

gevens is het aantal werkelijk behoeftigen aldaar 26, n.l. 145 Mohamedanen en 111 Arabieren. Van deze personen weet men met zekerheid dat zij in staat zijn rijst te kopen. Een bedrag van f 10000 werd daarvoor toegestaan door den Gemeenteraad, eene daad, die zeker den hoogsten lof verdient en ook zeer op prijs wordt geheld, doch het zal natuurlijk iederen lezer opvallen, dat onder die 256 zeer behoeftigen geen enkele Chinese is begrepen. De schrijver vraagt zich dientengevolge af of de Patih van Batavia misschien voor deze gelegenheid zijn oogen heeft toegeknepen en doof is gebleven voor de belangen van de arme Chineezers ter plaatse. Deze autoriteit zal toch wel weten, dat er te Batavia tal van Chineezers zijn, die in zóódanigen toestand verkeeren, dat zij geen rijst kunnen kopen, waar hij elken nacht zich kan overtuigen hoevele Chineezers op de tafels van de waronghouders te Djodok of onder de boomen van het Chineesche kongehuis doorbrengen? Behooren die lieden dan niet tot die armen, die in aanmerking moeten worden gebracht voor de door den Gemeenteraad aan de Mohamedaansche armen bewezen gunst? Wekt het dan niet de verbazing op, dat het Chinese lid in den Gemeenteraad, de heer Lea Sak Hie, niet de aandacht van het College vestigde op de Bataviaasche armen van het Chineesche ras? De schrijver is van meening, dat wanneer aan de vreemde rassen hulp wordt verleend, dat dan de Chineezers ook „recht hebben op zulk een materieelen steun, waar de Chineezers toch ook geldelijke bijdragen leveren aan het gemeente-beheer en zonder twijfel niet het minste deel. Door te handelen zooals de Gemeenteraad op het rapport van den Patih te Batavia deed, krijgt men de overtuiging, dat de Chinees door het gezag als nietkind wordt behandeld. Al zijn de Chineezers nu misschien geen onderdanen van de Nederlandsche Regeering, dan zijn ze toch in elk geval flink betalende gasten, wier arbeid op prijs moet worden gesteld. Het is op grond daarvan, dat de Chineesche gemeente te Batavia hoopt en vertrouwt op de hulp en de welwillendheid van het lid in den Gemeenteraad, den heer Lea Sak Hie, dat hij dit onderwerp in een volgende zitting van den Raad zal voorbrengen en dan tevens de aandacht zal vestigen op de partijdigheid van den Patih te Batavia, die in zijn rapport alleen heeft gedacht aan zijne geloofsgenooten en daarbij vergat, dat ook de behoeftige Chinees „recht heeft op hulp en steun van overheidswege. En aan den Voorzitter van den Gemeenteraad zal het zeker niet moeilijk vallen te begrijpen, dat er in Ned.-Indië nog zoo iets bestaat als een bevolkingsgroep, welke Chineezers wordt genoemd en dat die groep niet voorkomt in het rapport van den Patih van Batavia. Zich dit herinnerende, zou hij dezen Inlandschen ambtenaar kunnen toespreken en hem kunnen wijzen op zijne partijdigheid door de geloofsgenooten te bevoordeelen en van de andere groepen geen nota te nemen, hoewel zij toch inwoners van Ned.-Indië zijn. Zou de heer Lea Sak Hie misschien beschaamd zijn in het openbaar te verklaren in welken toestand een deel zijner landgenooten verkeert? Doch wie zou hen dan moeten helpen? Zich zelf helpen kunnen zij niet en om den steun te vragen van anderen, daarvoor zijn ze te beschaamd. Waar is hier de oplossing te vinden? vraagt de schrijver. Bagan Api-Api (Oostkust van Sumatra). Onlangs heeft men in de nieuwsbladen kunnen lezen, dat een ernstige brand in de groote Chineesche visschersvestiging te Bagan Api Api een geldelijke schade van ongeveer 2 miljoen gulden heeft toegebracht. Aangezien de meeste lezers van de „Perniagaan" niet op de hoogte zijn van de beteekenis dier plaats in Ned.-Indië, wordt in het nummer van 4 Mei 1920 in dat blad het een en ander omtrent die plaats medegedeeld, waaraan het navolgende is ontleend: Bagan Api-Api ligt aan de monding van de groote

Rokan rivier, welke in de straat van Malakka uitmond en administratief behoort tot de assistent-residentie Benkalis van de Residentie Oostkust van Sumatra. Het is eene vestiging van ongeveer 9000 Chinese visschers. Zij wonen dáár in vrij regelmatig geplaatste paalwoningen, die ten deele voor opslagplaatsen, ten deele als verblijfplaats voor het gezin worden gebruikt. Slechts enkele huizen zijn van planken vervaardigd. Wanneer er dus brand ontstaat, is het duidelijk dat het vuur er veel voedsel vindt. Alleen de woning van het Chineesche hoofd is van steen gemaakt op neuten van beton en zou een halve ton gouds hebben gekost. De handel is van vrij grooten omvang. Er zijn vele toko's en theehuizen en de vischvangst levert voldoende inkomsten aan de visschers op om zich aan te schaffen hetgeen zij noodig hebben. Verder is er een belangrijke hout- en varkenshandel, die, tengevolge van de regelmatige stoomgemeenschap tusschen Bagan Api Api en Belawan Deli en Singapore behoorlijk tot zijn recht komt. Aan gedroogde visch wordt jaarlijks uitgevoerd van 20 tot 25 miljoen kilogram; aan de bekende trasië van 1 tot 1½ miljoen kilogram; gezouten garnalen van 1 tot 1½ miljoen kilogram; garnalenhuiden van 2 tot 2½ miljoen kilogram; alles ter waarde van een 4 à 5 miljoen gulden. De hoeveelheid zout, welke ten behoeve van de bereiding wordt ingevoerd, bedraagt 18 miljoen kilogram. Java betreft voor 3/5 gedeelte van de productie, terwijl 2/5 in hoofdzaak terecht komt op de markten te Singapore en Hongkong. De schubben der visschen, vermengd met de restanten en zwart zout, leveren de meststof voor de landbouwondernemingen in de Lampongsche districten en op het eiland Banka. De garnalenvisscherij heeft plaats zoowel met netten als met fuiken, die men op tot grooten afstand in zee kan waarnemen. Dagelijks gaan de visschersbooten derwaarts om de gevangen dieren te halen, hetgeen een druk verkeer geeft. Met ingang van 1 April 1920 heeft de zoutpacht, die in handen van Chineezers was, opgehouden te bestaan.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Ingenieur.

De ir. R. A. van Sandick schrijft in No. 38 een artikel: Een mechanisch rijstbedrijf in Ned.-Indië. Als uitgangspunt nemend het geschrift van den hr. M. B. Smits: „De rijstcultuur in Noord-Amerika met behulp van mechanischen arbeid", waarin ook ter sprake komt de van Regeeringswege te nemen proeven in het Palembang, deelt de hr. van Sandick nog mede, dat van particuliere zijde ook ernstige plannen bestaan tot oprichting van een mechanisch rijstbedrijf over te gaan. Het eene, in het Gouv. Atjeh en Onderhoorigheden in de zfd. Langsa, wordt voorbereid door de Algemeene Vereeniging van rubberfabrikanten ter Oostkust van Sumatra (Avros); het andere door de Deli-plantersvereniging (D. P. V.) in Asahan. Schr. meent dat deze proefnemingen van groote beteekenis kunnen worden voor de voedselvoorziening van de inheemsche bevolking en een geheele revolutie kunnen beteekenen in den aanleg van irrigatiewerken, die juist in dezen tijd voor de buitengewesten zooveel beteekenis verkrijgt. — Verder geeft dezelfde auteur een uitvoerig overzicht van de plechtige opening der Indische Technische Hoogeschool op 3 Juli j.l.; bij dit laatste artikel toepasselijke illustraties.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 6: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Vooruitgang Heveacultuur, door C. M. Hamaker. — De groenbemester Vigna Olygosperma, door H. van Warmelo. — Zoeklichten over den omtrek (III. Australië), door D. N. — In de rubrieken cultuur- en landbouwberichten

Restaurant VAN DER PIJL
 167
 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
 Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
 111
 „Central”
 In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
 geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
 door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK & Co

Restaurant SAUR, den Haag
 Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 128
 Dejeuners, Dinners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Tel. Interc. H 447. 137
Hotel de Bellevue
 Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGE

Pension FRISIA 102
 Jan van Goyenstraat 47 - NIJMEGEN
 Pension vanaf f 4.- per dag.

Z H B
ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
DEN HAAG
 Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS 50
 Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren
Z H B

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes. 170
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden, Rustige ligging.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
 Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692
 Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg. 81
Huis van den 1sten Rang

ELECTR. KACHELS **K.F. HENNEMAN** **GAS-KACHELS**
 Electro-Technisch, Werktuigkundig Installatie-Bureau
 ATJEHSTRAAT 68-70 DEN HAAG TELEF. INT. H. 9245

Dans-Instituut
B. STERNFELD
 v/h. WEIJNE & STERNFELD
 Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève
 Koningin Emmakade 133 Tel. H. 3348
 'S-GRAVENHAGE

Onderwijs in
Modern Dansen
 alsmede in
 Klassiek,
 Plastiek
 en Rhythmische
 Gymnastiek.

HOPLEVERANCIERS.
Wed. H. RAHDER & ZOON
 Wijnhandelaren
 Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: Amsterdam Filiaal: Arnhem Filiaal: 100 Gorinchem
 Heemskerckstr. 1a Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
 Tel. H. 3493. Intere. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZULEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plaatelbakkerij „Zuid Holland“ te Gouda.
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

uit andere bladen o.m.: Cocosnoten in Mexico. — De landbouw der Philippijnen in 1919. — De Oliepalmcultuur. — Plantersverenigingen. — Ontwerp arbeids-overeenkomst voor administrateurs in de bergcultures op Java.
 No. 7. Prijsvraag (voor denkbeelden en voorstellen voor de uitbreiding van het tegenwoordig gebruik of voor het aanmoedigen van nieuwe gebruiksdoeleinden van rubber, uitgeschreven door de „Rubber Grower's Association“). — Preventieve maatregelen met het doel het optreden van plantenziekten te voorkomen, door Van Uffelen. — Uit veld en dessa. V. De padi-oogst en opkoop en het gebrek aan opkoopplaatsen, door Dessaman. — Keuze van gebruiksdieren (trek- en ploegvee), door J. F. C. Raabe. — De politiek in de Soekaboemische Landbouwvereniging, door H. van Warmelo. — Cultuur- en landbouwberichten: Het ontstaan van den humusbodem en zijn beteekenis voor het plantenkled. Vrij vertaald naar R. H. Francé. — Overzicht van den productenhandel op Java, gedurende het eerste halfjaar van 1920.

De heer T. Ottolander in den Volksraad.
 In bovengenoemd Nr. van het Alg. Landb. weekbl. van N.-I. een entrefilet van de redactie naar aanleiding der benoeming van den bekenden planter op Java, den hr. Teun Ottolander, tot lid van den Volksraad. Schrijft hij het toe, dat het ledental van den Volksraad vermeerderd is met een planter, die zoowel van de nooden en behoeften der cultures zelve, als van die der inlandsche werkkrachten in die cultures eene jarenlange ervaring heeft. „Beter dan wie ook van zijn collega's heeft Ottolander zich aan de veranderde tijdsomstandigheden weten aan te passen. Hij is niet in zijn verleden blijven staan, maar medegegaan met zijn tijd. En zoo kan hij gevoelig gerekend worden tot de meest verlichte en meest vrijzinnige planters van Java, die zijn ideeën ten aanzien van den Inlandschen werknemer niet slechts verkondigt, maar ook in toepassing brengt.”

Commercial Holland.
 De hr. C. J. Dixon, oud-planter in Deli, schrijft in het Aug.-Nr. een artikel over „the labour question on Sumatra's East-Coast“. — Prof. Dr. A. H. Berkhout publiceert een geïllustreerde verhandeling, getiteld: „Suriname timber“.

Hindia Poetra.
 Het Juli-Nr. bevat een overzicht van het 4e Congres van het Indonesisch Verbond van Studeerenden (gehouden te Lunteren van 23-26 Aug. j.l.), geschreven door den hr. Pandoe Soeradhiningrat. — De hr. M. van Dijk schrijft over den Volksraad en zijne bevoegdheid; over de samenstelling in de toekomst ontwerpt hij een eigenaardig plan, zeggende: Men verdeele Indonesië in eenige groote gebiedsdeelen, zooveel mogelijk naar de overeenkomende bevolkingsgroepen, bijv. Java, Sumatra, Celebes, Borneo, de kleine Soenda-eilanden, de Grootte Oost en Nieuw-Guinea. In elk van deze deelen komt een parlement, terwijl daarboven de Volksraad het Opper-Parlement voor geheel Indonesië worde, hetwelk de algemeene leiding van zaken houdt en tevens over die onderwerpen beslist, die van algemeen belang zijn voor geheel Indië. De leden van het Opper-Parlement worden gekozen door de verschillende departementen. Daardoor zal men dan in dien toekomstigen Volksraad meer, zoo niet geheel, een verdeling krijgen naar de verschillende volkeren dan naar politieke partijen. — Verder geeft dit Nr. het eerste gedeelte van een voordracht van Ds. H. A. van Aandel te Solo, over de culturele beteekenis van de zending.

Olie uit rubberzaden.
 De vraag, in hoeverre het aanbeveling zou verdienen op groote schaal rubberzaden op de rubberplantages te verzamelen en deze te verwerken op olie, is in den laatsten tijd herhaaldelijk ter sprake gekomen. In verband met de groote rubber-aanplantingen in Indië is deze vraag ook voor Nederland van belang te achten. Een uitvoerige studie hierover is opgenomen in het „Bulletin of the Imperial Institute“, waarin aan de hand van verschillende onderzoekingen besproken wordt de waarde van Para-rubber-zaad als bron van olie en het gebruik van het residu als veevoeder, de moeilijkheden, die bij verzamelen en bewerken te overwinnen zouden zijn, kostprijzen, enz. Het weekblad Oliën en Vetten geeft uit het artikel de volgende conclusies, waartoe de schrijver komt:
 1. Para-rubberzaad bevat 20 pCt. en meer olie; de aan de lucht gedroogde pitten ongeveer 45 pCt.
 2. De olie zou (in Groot-Britannië) een gereede markt vinden tegen een prijs, niet lager dan tweederde van dien van lijnolie.

Pension „Nieuw Panorama“
 Parkweg 15 Scheveningsche Boschjes. 89
 Telef. Schev. 467

Eerste Rang Familie-Pension
 Winter en Zomer geopend. Prima Keuken.

3. De koeken, overblijvende na uitpersen van het gepelde zaad, zijn in voedingswaarde en verteerbaarheid te vergelijken met lijnkoek en katoenzaadkoek en len gemakkelijk afzet vinden als veevoeder.
 4. De mogelijkheid van verwerking van het zaad in olielagerijen hangt grotendeels af van de kosten van verzameling van het zaad op de plantages.
 5. Betrouwbare gegevens omtrent de opbrengst van zaad per acre en per jaar en kosten van verzameling zijn nog niet beschikbaar, maar gezien de grootte en gestrektheid, met rubberboomen beplant, staal vast, dat groote hoeveelheden zaad verkregen kunnen worden.
 6. De olie en de koeken zouden bereid kunnen worden in een centrale fabriek in het land van herkomst. Men zou de droge pitten ter bewerking naar Engeland kunnen verschepen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.
 Inhoud van afl. 24: Toradja's (vervolg). — De „han de Witt“ (het nieuwste dubbelschroefmailschip van de Stoomvaart-Maatschappij „Nederland“, door Joustra (met ill.). — De „Johan de Witt“ en onze schiedenis, door M. J. (met ill.). — Wat de Javaansche Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige liefdadige doeleinden zoal opbrengt (vervolg).

Verslag Commissie herziening Staatsinrichting van Ned.-Indië.
 Ter Landsdrukkerij te Batavia is verschenen „Verslag van de Commissie tot herziening van de Staatsinrichting van Ned.-Indië, ingesteld bij Gouvernementsbesluit van den 17en December 1918, No. 1“. Dit lijvige boekwerk is reeds in verschillende Indiësch-bladen besproken, waarom dezerzijds wordt volstaan met er op te wijzen, dat deze belangrijke publicatie thans ook hier te lande is te raadplegen.

Het Nederlandsche Zeewezen.
 Het Nr. van 16 dezer bevat een artikel over de waterbeweging bij de uitbarsting van de Krakatau op 26-27 Aug. 1883. Het boeiend verhaal van deze ramp door den hr. R. A. van Sandieck: „In het rijk van de kaan; de uitbarsting van de Krakatau en hare gevolgen“, ligt er aan ten grondslag.

Het Indische Leven.
 In het Nr. van 14 Aug. een geïllustreerd artikel over de „Eerste Ned.-Indische Triplex-Kistenfabriek (Directie van Nordheim te Batavia), welke fabriek is gelegen te midden van het Lampongsche oerwoud op afstand van 23 K.M. van Tandjong Karang en aan contractanten en 100 vrije lieden werk verschaft.

De Reflector.
 Op de volgende bijdragen in Nr. 32 wordt de aandacht gevestigd: Sawah Loento (door den Staat geëxploiteerde steenkolenmijnen). — Korintji (met ill.). — Een praatje over sirih. — In Nr. 33: Bandoeng's burgemeester. — Een bantengjacht op Java (met ill.). De kunstschilder Eland (met portret). — Solosche feesten (met ill.).

Publicaties Ned. Indisch Landbouw-Syndicaat.
 In afl. XII van den 12den jaargang worden o.m. de volgende onderwerpen behandeld: Sanitaire watervoorziening voor bergcultuur-ondernemingen. Lezing van den hr. A. Galjema Verheul. — Mededeelingen over de conferentie te Djocja (enkele opmerkingen over anatomie en selectie van Hevea, door Dr. Bobiljoed).

P. van Leersum. †
 In het Alg. Landb. weekbl. van N.-I. (Nr. van 11 Aug.) schrijft de hr. C. F. Balsem: „Weinig vermoedelijk wij, toen we 25 Juni j.l. ons begeleidend woord voor de beëindiging van den Heer P. van Leersum in Nr. 52 van het Alg. Landb. weekbl. schreven, dat dit portret de laatste zou zijn, waarvoor hij zitten zou, en dat de dood hem reeds zo spoedig zou wegrukken van de zijnen en van de kinacultuur op Java. Wel wisten wij, dat hij lijdende was en dat van het oordeel van zijn broeder, den bekeuden professor in de geneeskunde te Amsterdam, zoude afdalen, of Java hem nog zou zien wederkeeren. Het heeft niet zoo mogen zijn. Op 4 Aug. j.l. overleed hij, ten huize van zijnen broeder. En de plannen, die hij nog had voor de toekomst in het belang van de cultuur, die hem lief was, zullen onuitgevoerd blijven.“

Na al, wat wij over den heer van Leersum in ons blad en in „Het Indische Leven“ publiceerden, is het voor ons overbodig hier nog een exposé te geven van zijn leven en streven, en over hetgeen hij deed voor de kinacultuur. We bepalen ons daarom tot een welgemeend

LENSVELT NICOLA
 Den Haag Holland
 Beschuit en Roggebrood voor export.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

woord van deelneming tot degenen, die hij achterliet en spreken de overtuiging uit, dat wie met en onder hem werkten voor het doel, dat het doel zijns levens was, hem niet zullen vergeten.

Verslag van den Dienst der Arbeidsinspectie.
Bij den Boekhandel Visser en Co. te Weltevreden is verschenen het „Verslag van den Dienst der Arbeidsinspectie in Ned.-Indië over het jaar 1919 (zesde verslag).” Het eerste hoofdstuk bevat een Inleiding, het tweede handelt over werving van Inlanders ten behoeve van ondernemingen, het 3e treedt in bijzonderheden over de ondernemingen in het Gouvernement Oostkust van Sumatra, het vierde tot negende schrijft over die in de Res. Z.- en O.-afd. van Borneo, Gouv. Atjeh en Nederh., Res. Tapanoei, Benkoelen, Palembang en Rionw. Verder een aantal Bijlagen en aan het slot talrijke illustraties.

Kon. Akademie van Wetenschappen.
Het 3e stuk van het 4e deel der vijfde reeks Verslagen en Mededeelingen Kon. Akademie van Wetenschappen (Afdeling Letterkunde) bevat een studie van Dr. N. Adriani, getiteld: Indonesische priestertaal. De door haar gegeven voorstelling is, wat de bijzonderheden betreft, ontleend aan die van het Toradja-volk van Midden-Celebes; in hoofdzaak is ze echter terug te vinden bij alle animistisch denkende volken van Ned.-Indië. In het eerste gedeelte van dl. XXVIII der Verslagen van de vergadering der Wis- en Natuurkundige Afdeling eene verhandeling van Prof. Dr. G. A. F. Molenaar en Dr. M. Weber over „Het verband tusschen de plistoceenen ijstijd en het ontstaan der Soendazee (Java en Zuid-Chineesche zee) en de invloed daarvan op de verspreiding der koraalriffen en op de land- en zoetwater-fauna (met kaarten).”
Het 2e stuk van hetzelfde deel bevat „Kristallisatie en resorptie in het Magma van den vulkaan Roeng (Sangir-eil.), door H. A. Brouwer.”

Ten besluite nog eenige titels:
Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in Ned.-Indië over het jaar 1919. Deel IIa. (Java en Madoera). Samengesteld bij het Hoofdkantoor der in- en uitvoerrechten en accijnzen. (Batavia, G. Kolff en Co.).
Departement van Gouvernementsbedrijven in Nederland-Indië. Opiumfabriek. Jaarverslag over 1918. (Weltevreden, Landsdrukkerij).
Untersuchungen über den Einfluss von Kokoskuchen und Kokosbruch sowie von steigenden Gaben derselben auf Menge und Zusammensetzung der Milch, zusammengestellt und berichtet von Dr. F. Honcamp. (Berlin, P. Parey).
Storm van 's-Gravensande, zijn werk en zijn leven. (In zijne brieven opgebouwd door J. A. J. de Villiers. Met een kaart en facsimiles. ('s-Gravenhage, Martinus Nijhoff). Deze studie is van groot belang voor de kennis der voormalige Ned. West-Indische koloniën (thans Britsch Guiana) Essequibo, Demerary en Berbice.
Verslag van den president van de Javasehe Bank en van den Raad van Commissarissen over het 92e boekjaar 1919-1920. (Batavia, G. Kolff en Co.).
Verslag betreffende den Gouvernements Pandhuis-geslacht (in Ned.-Indië) over het jaar 1919. Deel I. (Batavia, G. Kolff en Co.).
Verslag van de grondbewerkingsproeven in 1919. — Verband tusschen slijmziekte en mozaiekziekte (der taks), door J. van Dijk. (Mededeelingen van het Deli Proefstation. Tweede serie No. XI).
Over het uytloeiën van de latex bij het tappen van Heven, door Dr. W. H. Arisz. (Mededeelingen van het Boeekisch Proefstation, Rubberserie No. 15).
Missie in Suriname. Brief van Pr. F. Morssink. Bezien aan den zwarten Koning der wouden (wordt vervolgd). (De Volksmissionaris, 15 Sept. 1920).
„Vrij Indië” (slot), door W. Lubberink. (De Nieuwe Tijd, 1920, bl. 501).
Bij Multatuli's eeuwgetij, door L. Landry (vervolg). (De Kroniek, VI, bl. 185).

Suriname.

De uit Suriname ontvangen bladen gaan voort, tegen het opbreken van een deel van den spoorweg te schrijven.

Uit een ingezonden artikel in „Suriname” van 17 Augustus blijkt, dat de Moravische Broedergemeente een schrijven tot de Koloniale Staten heeft gericht, waarbij haar ernstige bedenking tegen het plan „stopzetten en opbreken” wordt uiteengezet en aan de Staten dringend om hulp verzocht wordt ten einde het dreigende onheil af te wenden.

Door het lid van de Tweede Kamer, den heer De Jonge, is tot den Minister van Koloniën de volgende vraag gericht:

Is de eenige grond, waarop tot beperking der exploitatie van den kolonialen spoorweg in Suriname is besloten, deze, dat die exploitatie tot nog toe gelukkig nadeel opleverde?

Ligt het binnen de bevoegdheid van den gouverneur om, waar deze, blijkens zijn mededeeling van eind Juli j.l. aan de Koloniale Staten aldaar, met den minister overleg tot beperking der voornoemde exploitatie heeft gepleegd, niet slechts de beperking maar ook zelfs de opbreking te gelasten van den bovenbouw van het traject Kabelstation—Dam en van de daarbij behorende gebouwen, zoo spoedig mogelijk na 1 Januari 1921?

Acht de minister deze maatregelen niet hoogst gevaarlijk voor de goud- en balata-industriën en de bosch-exploitatie in Suriname?

In „Het Volk” van 16 September lezen we onder het hoofd „Zuinigheid en wijsheid. De koloniale spoorweg in Suriname”:

„Ons Kamerlid De Jonge schrijft ons: „Koloniën” is aan de schoonmaak. Na de bekende weelderige inrichting van de vertrekken voor den voorganger van dezen bewindsman en van die van den sekretaris-generaal, waarop zelfs de „Nieuwe Courant” en de Rekenkamer aanmerking maakten, moet zuinigheid betracht worden. De beruchte Nederlandsche zuinigheid, bedriegster der wijsheid.

De ongelukkige Lawa-spoor in Suriname moet het ontgelden. Er is veel op aan te merken, inderdaad. Hij wordt slecht geëxploiteerd. In mijn artikel over Suriname noemde ik onlangs de slechte resultaten, zooals het rapport van 't S (uriname) S (tudie) S (yndikaat) deze opsomt. Maar dit wil nog niet zeggen, dat de regering het recht of den plicht heeft deze eenige spoorverbinding met goudvelden, wouden, enz. te vernietigen. Het heet natuurlijk dat zij „geen goed geld naar kwaad geld wil gooien”, maar het is haar taak om van een slecht geleide zaak, die een levenskwesatie is voor een land en de bewoners, een goed geleide te maken.

Volgens „De Vraagbaak”, een soort Staats-almanak voor deze kolonie, uitgegeven door onzen partijgenoot van Ommeren, beraamt de spoorweg, langs 49 stations en stopplaatsen, 173 K.M.

De gouverneur, pas in de kolonie teruggekeerd, heeft nu, op een desbetreffend verzoek om inlichtingen, aan de Koloniale Staten medegedeeld, dat hij, in overleg met den minister, de exploitatie wil beperken; en dat hiertoe, zoo spoedig mogelijk na 1 Januari a.s., het traject van de laatste 40 kilometer langs stations zal worden opgebroken! Het vermoeden bestaat, dat deze aanslag op de goud- en balata-industriën voor Suriname, mitsgaders de bosch-exploitatie, wordt gepleegd om den landbouw arbeidskrachten toe te voegen. Wij zullen afwachten, wat de minister op dezerzijds gestelde vragen zal antwoorden.”

„De West” schrijft:
De Nederlandsche Handel Maatschappij heeft een prachtig voorbeeld gegeven wat betreft de bezoldiging van haar personeel, (behalve het winkelpersoneel op Mariënborg). De directie heeft goed gevonden om opslag te geven aan opzichters en verder personeel, bedragende 30 tot 50 procent van het thans genoten salaris, welke verhooging terugwerkende kracht heeft tot 1 Januari van dit jaar.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE
Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoc, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.
Kapitaal f 45.000.000.- Reserven f 32.000.000.-

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 105.000.000.-
(t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 30.000.000.—.)

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes Coolsingel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingen	Rokin Zaandam	Mauritskade Beuzidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Sebevingen
--	-------------------------	--

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-
Hoofdirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar Alphen s/d Rijn Amersfoort Apeldoorn Arnhem Assen Barnsveld Bodegraven Boreulo Boskoop Coevorden Culenburg Delft Den Burg (Texel) Deventer Doetinchem Dordrecht Drachten Ede Franeker	Geldermalsen Gouda Gorinchem Groenlo Groningen Haarlem Harlingen Heerenveen Helder (den) Hengelo (O.) Hoogeveen Hoogeveen Hulst Katwijk Leeuwarden Leiden Lokem Meppel Middelburg Nijmegen Oostburg	Purmerend Schagen Schoonhoven Slidrecht Sneek Stadkanaal Terneuzen Tholen Tiel Uithoorn Utrecht Veendam Veenendaal Vlissingen Wildervank Woerden IJmuiden Zeist Zierikzee Zutphen Zwijndrecht
--	---	---

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.
Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK-COURANT.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
:-: Safe-Inrichting. :-:

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481
RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.
Met 1 dag opzegging 2 1/2 %
Met 3 maanden opzegging 3 %
Met 1 jaar opzegging 4 %
Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING.

Crediet- en Effectenbank „die Haghe”

Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892
ALLE BANKZAKEN

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM

TELEF. N. 9569, 1498 en Contr. 52 en 2145

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. — Kapitaal f 10.000.000.—

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—
Statutaire Reserve - 17.353.284.—
Buitengewone Reserve - 22.660.000.—

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferenten. — Incasseringen en Financieringen. — Schrifte-
lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. —
Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantie kantoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
op de billijkste conditiën.

INTERNATIONALE COMMERCIEELE BANK,

's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23.

KAPITAAL Fl. 5.000.000.—
Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan
van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op
producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Ge-
wassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals:
Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries,
Levensmiddelen, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

CREDIET

Levert op elk gebied.
Streng geheimhouding.
Condities zeer vrijgevl
In overleg met den
kooper.

DE RESIDENTIE
119 LANGE BEESTENMARKT 121-123

Dank zij den buitengewonen bloei van het suiker-
bedrijf, kan deze industrie meer voor haar personeel
doen dan ondernemingen van anderen aard. Het is
echter te hopen, dat, voor zoover dit mogelijk is, ook
in andere bedrijven verbetering zal worden gebracht
in de soms nog treurige bezoldigingen.

„Het Onderwijs”, orgaan van het Surinaamsch
Onderwijzers Genootschap, zou, wegens stijgende
drukken, voortaan slechts eenmaal per maand
moeten verschijnen, inplaats van om de veertien
dagen. De leden hebben echter dit gevaar afgewend,
door zich bereid te verklaren een leesgeld van f 1,50
per jaar te betalen (tot dusverre kregen de leden het
blad gratis). „Het Onderwijs” zal dus elke veertien
dagen blijven verschijnen.

De eerste geregeld verschijnende Britsch-Indische
krant in de kolonie, is niet levensvatbaar gebleken.
De eigenaar deelt mede, dat de uitgifte wordt ge-
staakt, wegens gebrek aan medewerking en voldoende
lezers. In de kolonie zelve blijken nog geen hon-
derd exemplaren te kunnen worden geplaatst.

Aan „Suriname” van 13 Augustus ontleenen wij
de volgende mededeeling van den agent te Parama-
ribo van den K. W. I. Maildienst:

„Tusschen Suriname en Holland en omgekeerd
zal er een veertiendaagsche dienst geopend worden,
d.w.z. iedere 14 dagen vertrekt een schip naar Suri-
name en aanvangende met het s.s. „Nickerie” in Sep-
tember, zal er ook iedere 14 dagen een schip van
Suriname naar Holland vertrekken. De dienst zal
zoodanig worden geregeld, dat eenmaal per maand
een passagiersschip van en naar Holland vaart, het-
welk 14 dagen later door een vrachtschip wordt ge-
volgd.

De passagiersschepen loopen, van Holland komen-
de, niet verder door dan tot Curaçao en keeren van
daar via Paramaribo terug naar Holland.

De van Holland komende vrachtschepen gaan door
naar New-York en keeren eenmaal per maand van
daar via Paramaribo naar Holland terug, zoodat een
maandelijkse verbinding van en naar New-York
gegeven wordt.”

Uit hetzelfde blad knippen wij het volgende be-
richt:

„In Demerara worden onderhandelingen gevoerd,
de suikerplantage Alliance in een Naamlooze Ven-
nootschap aldaar in te brengen.

De reis van den stadsagent I.I. naar Demerara
stond hiermee in verband.”

„Suriname” van 17 Augustus heeft een belangrijk
ingezenden stuk, onder het hoofd „Chicle”.

Deze stof wordt verkregen van het melksap van den
z.g. wilden sapotille-boom, die in het wild in Cen-
traal Amerika, Mexico, Guatemala, enz. groeit en in
den laatsten tijd ook in Zuid-Amerika is ontdekt en
wel in Venezuela, in de Orinoco-streek.

Het artikel wordt in de Vereenigde Staten ge-
bruikt voor de vervaardiging van chewing gum.

Naar de meening van den houtvester, den heer J.
W. Gonggrijp, is de mogelijkheid niet uitgesloten,
dat chicle ook in Suriname zou kunnen verkregen
worden. Reeds in 1913 had hij in de Patrio Savanna
gom verzameld die naar zijn meening veel op chicle
geleek.

Naar de schrijver verneemt heeft de heer Lashley,
geïnteresseerd in de balata-exploitatie in Nickerie,
voor eigen rekening en risico een expeditie uitge-
rust naar de binnenlanden om onderzoek te doen
naar de aanwezigheid van chicle-produceerende bo-
men, als die in Venezuela voorkomen. Een Vene-
zuelaan, met de leiding van deze zaak belast, bericht
den boom gevonden te hebben en heeft monsters van

de gom meegebracht, die op het bureau van de
schrijver voor belangstellenden ter inzage liggen.

Ook in Britsch-Guiana zou een dergelijke expeditie
volkomen geslaagd zijn.

De expeditie keerde in Georgetown terug met
250 K.G. chicle. De boomen zijn over zoo'n groot
oppervlakte gevonden, dat jaarlijks 90.000 K.G.
chicle gewonnen zullen kunnen worden.

De balata-ondernemers zullen zeker niet nalaten
aan deze zaak hun volle aandacht te wijden.

In de „Nieuwe Rotterd. Courant” van 9 Septem-
ber vinden wij het verslag van een lezing in het
Museum van Kunstnijverheid te Haarlem gehouden
door den heer J. C. de Josselin de Jong, directeur
van landbouw te Livingstone (N. Rhodesia) over
„Ervaringen van het leven, de gewoonten en de
kunst der negerstammen in Noord-Rhodesia ge-
reede een meer dan dertigjarig verblijf in Centraal-
Afrika”.

Wij ontleenen daaraan de volgende mededeeling
omdat dergelijke ervaring in vroegeren en lateren
tijd ook in Suriname is opgedaan: „De negers be-
schikken over wonderlijke middelen, die wij blanken
gaarne willen kennen, doch die voor ons helaas ver-
borgen blijven. Spr. verhaalt van een volkomen ge-
nezing van een melaatsche, een oud man, door een
tooverdokter, doch wat men, ook thans nog, doet om
dezen tot spreken te krijgen hoe dan toch deze gene-
zing geschiedde, de man volhardt in een onverbre-
baar zwijgen”.

De heer J. R. C. Gonggrijp, lid der Koloniaal-
Staten, zal, om gezondheidsredenen, per s.s. Nickerie
naar Nederland vertrekken.

De heer F. E. Spirlet, gepensionneerd majoor der
infanterie van het Nederlandsch-Indische Leger
wegens beëindiging van zijn dienstverband, op zijn
verzoek, eervol ontheven van de waarneming van
betrekking van hoofd van den opnemingsdienst in
Suriname, met betuiging van waardeering voor het
geen hij tot stand gebracht heeft.

Curaçao.

De middelen.

De Curaçaosche Courant geeft nog de volgende
vergelijkende cijfers van de opbrengst der middelen
in de eerste halfjaren van 1918, 1919 en 1920 en de
halve raming voor laatstgenoemd jaar.

	1e Halfjaar 1918	1e Halfjaar 1919	1e Halfjaar 1920	De helft raming voor 1920
Belastingen	f 246.108.88	f 405.870.84½	f 502.893.71	f 862.000.—
Inkomsten van anderen aard	f 140.854.92	f 151.246.90	f 608.181.59½	f 164.770.—
	f 386.963.80	f 557.117.74½	f 1.111.075.30½	f 1.026.770.—

Bedenklijk.

De notulen der vergadering van den Raad, waarin
de „wenschelijkheidsbegroting” behandeld is, ge-
ven nog wel eenige aanleiding tot opmerkingen. Wij
aan de verslagen der bladen niet ontleend hebben.
De Raad had in de stukken gevraagd naar de betrek-
king der huurpenningen van de landsgrondjes. Daar-
vraag heeft den administrateur van financiën als be-
stuursgemachtigde aanleiding gegeven tot de volgende
de ontboezeming:

„Wat het innen van de huurpenningen betreft
meen ik te kunnen wijzen op den belangrijken ach-
terstand, die bestond bij de aanvaarding van het be-
stuur door dezen Gouverneur in alle belastingen en
bij bijna alle categorieën van ingezetenen. Met
krachtige hand is ingegrepen.....”

Onaannemelijk?

Bij dezelfde gelegenheid verklaarde de bestuurs-
gemachtigde een amendement tot schrapping der
voorgestelde uitgave ter tegemoetkoming in de kos-

VAN DER HAM & SMITTENAAR

Fred. Hendrikplein 37 - 's-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607

Effecten, Coupons, Deposito's,
Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten
Incasso's en Rekening-Courant.

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS

AMSTERDAM, Rokin 95.

Bijkant.: BANDOENG en 's-GRAVENHAGE.

Kapitaalvorming in 12 jaren door
stortingen gedurende 10 jaren.

VRAAGT GRATIS BROCHURE.

Assurantie-Maatschappij „DE IJSEL”

Deventer.

Goedgekeurd bij Koninkl. Besluiten. 113

... BRAND-, TRANSPORT-, ZIEKTE-...
EN ONGEVALLLEN-VERZEKERINGEN

van vervoermiddelen voor bedienaren van den
dienst voor „onaannemelijk”.

Welke beteekenis moet of kan aan eene dergelijke
verklaring gehecht worden? Bij een parlementair
besluit bedoelt men daarbij, dat de betrokkene
minister de verantwoordelijkheid voor de gevolgen
aan aanneming van het amendement verbonden,
niet te kunnen dragen, en dus, wanneer des-
betreffende het amendement wordt aangenomen,
het wetsontwerp door hem wordt ingetrokken
of de Minister-voorsteller heengaat.

Hier gebeurde noch het een noch het ander. En
recht. Maar wat heeft de bestuurs-gemachtigde dan
te zeggen met zijne verklaring „namens het bestuur” wel
willen zeggen? Toch niet, dat de post, op het aan
den minister aan te bieden ontwerp, evenwel zou
worden voorgedragen?

In ieder geval schijnt het gelukkig, dat de Raad
voor het dreigende niet gezwaicht is, hoe men ook
over het amendement zelf denken moge.

De Bovenwindsche eilanden.

II.

Over het klimaat zei de heer Nunes in zijne rede:
De regenval op de 3 eilanden is zeer verschillend.
In 1916 is er b.v. te St. Martin 1399.6 m.M. regen
gevallen, terwijl in 1917 slechts 777.5 m.M. viel of
55.4 pCt. minder dan het vorig jaar.

Het kan soms maanden lang droog blijven en daar-
na weer gedurende weken iederen dag regenen. De
regenbuien duren over het algemeen kort en kunnen
doordien heel plaatselijk wezen.

Doordien Saba heel hoge bergen bezit, worden
de wolken beter vastgehouden en valt er daar meer
regen. Het gebeurt daar veel, dat de wolken door de
Botten, meer door de Windwardside trekken en is
het dan zeer kil en wordt alles vochtig.

Oranjestad te St. Eustatius is 130 voet en de Bot-
tom te Saba al op 960 voeten boven den zeespiegel
gelegen, terwijl Philipsburg te St. Martin op een
zandbank gebouwd is.

Het is dus licht te begrijpen, dat Philipsburg
steeds warmer moet wezen. De maximum tempera-
tuur te St. Martin gedurende 1917 bedroeg 96° F.,
terwijl ze in 1918 en 1919 95° bedroeg. De minimum
temperatuur gedurende diezelfde jaren schommelde
tusschen 60 en 67° F.

De avonden te Saba kunnen zeer koud wezen en is
men dan verplicht, vooral zij die in de Windwardside
wonen, zich met een, ja soms met 2 dekens te dekken.
In de maanden Juni tot en met October is het te
St. Martin vooral ondragelijk warm. De nachten zelf
voelen dan niet af en gebeurt het veel, dat men
soms morgens geheel onverkwikt zijn bed uitstapt, daar
het zoo warm geweest is, dat men niet heeft kunnen
slapen, of zich moe gezweet heeft.

Deze maanden, het z.g. orkaanseizoen, zijn voor
de bewoners der Bovenwindsche eilanden een zeer
lange tijd.

Tegen 15 Juli worden door de huisbazen timmerlui-
den, die moeten nagaan of wel alle ijzeren ha-
ken, dwarslatten aan de ramen en deuren en anders
wel in orde zijn, zoodat de huizen bij een eventuele
orkaan goed kunnen worden afgesloten. In Augustus
en September, de meest gevreesde maanden, worden
de niet al te groote schoeners niet in de Grootte Baai
aanker gelegd, doch worden zij in het binnenmeer
of de Oyster pond in veiligheid gebracht.

Over het onderwijs zegt spr. o.m.:
Op alle 3 eilanden heeft men openbare en bijzon-
dere scholen.

Van St. Eustatius en Saba is het mij niet zeker be-
kend, doch bedragen de uitgaven van het onderwijs
te St. Martin de helft van de jaarlijksche begroo-
ting van dit eiland. De begrooing bedraagt jaarlijks
100.000 gulden, dus circa f 140.000 enkel voor
het onderwijs.

De vruchten van het onderwijs zoekt men echter
niet te vergeefs. De leerling, waarop het onderwijs geschoeid
is, is geheel foutief. Het is namelijk reeds tientallen
jaren, dat er bij G. B. bepaald is, dat op de scho-
len alles in het Hollandsch onderwezen zal worden,

POSTCHEQUE & GIRODIENS

Als een rekeninghouder iets te betalen
heeft aan een niet-rekeninghouder, doet
hij dat per postcheque, hij spore dan
meteen zijn crediteur aan rekeninghouder
te worden door er hem op te wijzen, dat
betaling door middel van giro voor beide
partijen gemakkelijker en veiliger is.
NEEMT DUS EENE POSTREKENING.

terwijl het Engelsch als vreemde taal beschouwd zal
worden.

Mijne hoorders, ik ben lid van het Alg. Neer-
landsch Verbond, ik ben zelf vertegenwoordiger te
St. Martin, ik voel heel veel voor deze vereeniging,
doch ik moet eerlijk zijn en zeggen, dat dit systeem
verkeerd geweest is. Geweest is, zeg ik, omdat er nu
door den nieuwen Gouverneur eindelijk verandering
zal gebracht worden.

Waar de kinderen thuis niet anders dan Engelsch
hooren praten en spreken, waar zij van hun prilste
jeugd af niet van naar Holland gaan weten, doch
hooren en zien, dat vrienden en familieleden naar
Amerika trekken, waar de opkomende jongens en
meisjes brieven van papa ontvangen, die in Amerika
werkt of op een Amerikaansche boot vaart en dus in
het Engelsch geschreven is, waar blanken en zwar-
ten naar bed gaan, droomen en opstaan met het idee
van naar New-York te gaan, waar deze 3 kleine
eilandjes geheel omsloten worden door een in hoofd-
zaak Engelsch sprekende natie, moeten wij dan zoo
koppig blijven en ons toch, omdat wij Nederlanders
zijn, vasthouden aan de verkeerde beginselen?

Het verkeerde hiervan is door den Gouverneur nu
eindelijk ingezien en is thans bepaald, doch niet in
werking getreden, dat het Engelsch hoofdzakelijk
onderwezen zal worden en het Hollandsch als vreem-
de taal.

Kleine Berichten.

Het antwoord op de in ons nummer van 2 dezer
opgenomen vragen van den heer Ketelaar vindt men
in ons blad van verleden week onder *Suriname*.

Aan de *Amigoe di Curaçao* van 14 Augustus l.l.
ontleenen wij onderstaande berichten.

De toestellen voor het draadloos station op St. Mar-
tin zijn aangekomen. Binnen een paar maanden dus
hopen wij meer in directe verbinding te komen met
onze Bovenwindsche eilanden, hetgeen vooral voor
het Gouvernement van veel belang en van groot
practisch nut zal zijn.

Met dezelfde gelegenheid is eindelijk de lantaarn
voor de vuurtoren op Aruba aangekomen. Reeds een
jaar vóór den oorlog is deze vuurtoren op het Noord-
west-punt van het eiland opgetrokken.

Met de *Beatriz*, een nieuwe Arubiaansche schoener,
is op Aruba aangekomen de heer Rodriguez, agent
van immigratie op Cuba, met 206 teruggekeerde
werklieden, die gelukkig ook heel veel greenbacks
meebrachten.

Ook de *Amades* bracht 70 werklieden van daar
terug, die veel geld hebben overgespaard. Ook wordt
binnenkort nog de *Chaparra* van Cuba met een groot
aantal werklieden op Aruba terugverwacht. Als er
nu maar spoedig overvloedige regen valt, kunnen die
mannetjes direct nuttig werk doen met akkers te be-
planten. De middelen ontbreken hun nu zeker niet.

Volgens een later bericht, zijn 17 Augustus van
Curaçao weer 75 werklieden naar Cuba vertrokken.

Na een paar iets meer dan smoorheete dagen heeft
het eindelijk in den nacht van Maandag op Dinsdag
van 3 tot 6 uur flink geregend en niet alleen in de
stad, doch, zooals wij vernamen, in de buitendistricten.
Het weer blijft broeiend heet. Het is te hopen,
dat er spoedig nog meer zulke gezegende buitjes
vallen.

Van de *mazelen* heet het in de *Amigoe* van 21
Augustus l.l., dat op Pietermaai deze ziekte nog
steeds voortduurt. De Roomsche scholen bleven nog
gesloten, op de Emmaschool waren van de 110 leer-
lingen 80 afwezig.

Ook op Otrabanda nemen de gevallen nu elken dag
in aantal voortdurend toe, zoodat het wel te verwach-
ten is, dat binnen korten tijd hier de scholen even-
eens zullen moeten gesloten worden.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”

AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG,
BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
SEMARANG en SOERABAIA.

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

ANNA VAN SAXENPLEIN 3
's-GRAVENHAGE

Oppericht

... 1907 ...

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919

werd ingeschreven voor

Drie Millioen Gulden

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: 's-GRAVENHAGE:
Zuidblaak 56. Kneuterdijk 13.

Belast zich met incasseeringen op het Binnenland
en Buitenland.

Koopt en verstrekt wissels en cheques op het
Buitenland.

Verstrekt handelscredieten tegen zakelijk onderpand.
Bezorgt telegrafische uitbetalingen.

Belast zich met de uitvoering van Effecten-orders.
Verhuurt aan hare clientèle Safe-loketten.

Neemt gelden à deposito tot wekelijks te annon-
ceeren rente. 59

NED.-IND. ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ

OPGERICHT IN 1857.

KAPITAAL f 50.000.000.—
waarvan geplaatst en volgestort f 35.000.000.—
RESERVEFONDS f 7.000.000.—

Hoofdkantoor: BATAVIA.

AGENTSCHAPPEN te: Soerabaia, Soerabaia-Simpang,
Semarang, Weltevreden, Padang, Bandoeng, Cheribon,
Macassar, Djokdja, Medan, Tegal.

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
Keizersgracht 573/5 Prins Hendrikplein 14

BANKZAKEN IN HET ALGEMEEN UITVOERING VAN EFFECTENORDERS

RENTE VOOR DEPOSITO'S

m. 1 dag opzegg. . . 2 pCt | gedur. 3 mndn vast 3 pCt
m. 10 dagen „ . . 2 1/2 „ | gedur. 1 jaar vast . . 4 „
gedur. 1 mnd vast 2 1/2 „ | 226

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
Inbraakvrije bewaarplaats.

De Directeuren: ANTON M. DE LEBUW
W. ELJKEN Gen. 211

J. M. van KEMPEN & ZONEN

Ken. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17; 198
's-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdstoeg 26;
Utrecht, Choerstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

... van de
... ggen.
... expedie
... erug
... 'n groot
... 000 K.
... nalat
... Septem
... g in
... gehouden
... directie
... (Siam)
... en
... Siam ge
... Centra
... eedeling
... n later
... egers
... blank
... slaas
... omen
... door
... doet
... ze gem
... verbree
... Kolonia
... s. Nick
... or de
... eger
... op
... g van
... dienst
... voor he
... volgend
... middelen
... 20 en
... De helft
... raming
... 1920
... f 389.000.
... f 164.775.
... f 633.887.
... , waar
... l is, ge
... gen, di
... hebben
... de bet
... jes. De
... n als he
... e volgen
... a betref
... ken ach
... a het
... ingen
... en. M
... RKAS
... ENHAGE
... door
... 7 jaren
... HURE

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162^A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

GENEESKUNDIG ONDERZOEK

vóór het

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ 1859

Jaarpremie voor f 5000.- uit te keeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 106.50

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
AMSTERDAM, Weteringschans 100, Tel. Z 8793

BALANSCONTROLE BELASTINGZAKEN INRICHTEN EN CONTROLEEREN VAN ADMINISTRATIES

H. A. VERHEIJ

LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS

VONDELKERKSTRAAT 17

TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

Monarch

Schrijfmachine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & C.
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

De onderkoning van Indië over de vragen van den dag.

Bij de opening van de zitting van de Imperial legislative council te Simla heeft lord Chelmsford een rede gehouden, waarin hij alle brandende kwestieën aan de beurt stelde. Wij vatten eenige der voornaamste punten hier kort samen.

De beweging van „non-coöperation”, waarover wij in het nummer van de vorige week spraken, noemde de onderkoning het dwaaste van alle dwaze ontwerpen; hij vertrouwde dat het gezond verstand van het volk en de tegenkanting van alle gematigden een niet te verbreken slagboom zouden vormen om den verderen voortgang ervan te weerhouden.

Wat den handel betreft wees Z. Exc. erop, dat de invoer, sedert het sluiten van den wapenstilstand, in den wereldoorlog, gestadig toegenomen is. Door invloeden, die te verwachten waren, heeft een reactie den uitvoer doen dalen, vele tijdelijk gesloten wereldleverantiën zijn weer geopend en hebben hunne mededinging hervat, terwijl het kredietwezen bezwaarlijk te overkomen moeilijkheden opwierp. Aan de Britsche vertegenwoordigers ter Brusselse conferentie werd opgedragen, na te gaan in hoever een afvoer te vinden is, speciaal naar Midden-Europa, voor de groote voorraden, die in Britsch-Indië nog opgelegd zijn van 't seizoen 1919-'20. De regeling van voldoende krediet-faciliteiten is een belangrijk en moeilijk onderdeel hiervan.

De beperking van den in- en uitvoer van edele metalen, welke tijdens den oorlog moest worden toegepast, kon geheel opgeheven worden en dit is den handel weer ten goede gekomen. De geldpositie verbeterde in verband hiermede aanzienlijk, de hoeveelheid papieren geld in omgang kon zeer aanzienlijk ingekrompen worden — van 185 crores op 31 Januari tot 153 crores in Juni.

Ten aanzien van het emigratievraagstuk bracht lord Chelmsford het beginsel in herinnering door de Imperial war conference aangenomen, dit is, dat elk land, ook Indië, het recht moet behouden te beslissen welke personen het als „blijvende” immigranten wensch toe te laten, doch dat daarentegen de toelating moet worden vergemakkelijkt van vrouwen van reeds in 't land gevestigde personen, alsook van toeristen, studenten, zakenmannen en andere tijdelijke bezoekers. Hierdoor wordt echter niet altoos voorzien in de verhoudingen voor die streken, waar reeds een groot aantal vreemdelingen woont, zoals in Zuid-Afrika voor de Indiërs het geval is.

De Asiatic enquiry commission was reeds zeven maanden met haar onderzoek bezig, de landvoogd wilde niet vooruit loopen op haar rapport, maar hij meende toch te kunnen zeggen, dat de stemming, welke in Zuid-Afrika tegen de Indiërs heerscht, en die zich zelfs bedient van de uitdrukking: „het Indisch gevaar”, voor een groot deel te wijten is aan de bewering van propagandistische ijveraars, dat de blanke bevolking in Zuid-Afrika en speciaal in Transvaal gevaar loopt door de Indiërs verdrongen te worden. De voorzitter der A. E. commission, Sir Benjamin Robertson, heeft zich tot bijzondere taak gesteld omtrent deze opvatting het volle licht te doen schijnen, hare ongegrondheid zal in 't te verwachten rapport zeker aangetoond worden. De onderkoning geloofde dat dit rapport ook overigens den grondslag zal kunnen geven voor een vredelievende oplossing der kwestie.

In verband hiermede is ook aandacht te schenken aan den maatregel, welke de regering van Zuid-Afrika, buiten bemoeienis van de Britsch-Indische regering, getroffen heeft, om vrijwilligen terugkeer van Indiërs uit Zuid-Afrika naar hun land te bevorderen. De Br.-Indische regering heeft bij die van Zuid-Afrika uitdrukkelijk er op aangedrongen, dat die maatregel uitsluitend toepassing mag vinden om terugkeer, die geheel uit vrijen wil geschiedt, te steunen. Onder dit voorbehoud heeft zij de gouvernementen van Madras, Bombay en Bengalen aangeschreven om repatrieerenden bij hun wedervestiging behulpzaam te zijn.

Over het vraagstuk der positie van Indiërs in Oost-Afrika kon lord Chelmsford niet veel bevredigends zeggen. Alle officieele verklaringen wijzen erop dat men in de nieuwe kolonie Kenia aan de Indiërs een andere en minder gunstige positie toedenkt dan aan onderdanen van de overige deelen van 't Britsche rijk. De regering van Br.-Indië is hiertegen op gekomen, zij zal dit blijven doen, zij overweegt welke hiertoe de beste middelen kunnen zijn.

De verhouding, waarin Indiërs zich geplaatst vinden in Tanganyika, heeft eveneens tot uitingen van ontevredenheid aanleiding gegeven, de landvoogd meent echter, dat het mandaat door den Volkerenbond aan 't

Britsche rijk verleend, voor deze aangelegenheid rechten der Indiërs voldoende waarborgt.

Uit Britsch Guyana en Fiji zijn twee deputaties overgekomen om de emigratie naar deze koloniën weer te openen. Een daartoe ingesteld comité heeft zekerheid verkregen, dat de positie der emigranten er volkomen gelijk zal zijn aan die van elke klasse van Britsch onderdanen. Nu wordt een commissie aangewezen om ter plaatse al 't noodige te gaan regelen.

Daarna kwamen onderwerpen van geheel andere aard aan de orde. De oprichting van een departement van bedrijven, die haar beslag nog niet gekregen heeft. Wel zijn provinciale bijeenkomsten van chefs van de districdepartementen gehouden, de bedoeling is, voortaan ook vertegenwoordigers van de particuliere nijverheid aan de beraadslagingen te laten deelnemen.

Met het oog op de nieuwe internationale verplichtingen moet Indië voeling houden met hetgeen elders gebeurt. Op de „labour-conference” te Washington is Indië vertegenwoordigd als een zelfstandig lid, krachtens zijn lidmaatschap van den Volkenbond. De Ind. vertegenwoordigers bevonden zich daar in een moeilijke positie, doordien slechts weinigen van hun medeafgevaardigden een duidelijk begrip hadden van de bijzondere behoeften en omstandigheden en soms dwars daar tegen in wilde gaan. Het was niet mogelijk bepalingen te doen aannemen, die dit verhiel. De vertegenwoordiging voelde overigens, dat er veranderingen in Indië bestaan, welke niet meer te verdedigen zijn.

Voor het handels- en mijnwezen zijn nieuwe wettelijke regelingen in bewerking. De onderkoning durfde de verwachting uitspreken, Indië een plaats te innemen onder de 8 leidende handelsstaten van de wereld, die zitting hebben te nemen in het bestuurder lichaam van 't Intern. arbeids-bureau. Om dit te bereiken moet Br. Ind. aan inwendig arbeidsvermogen winnen, wie hiertoe wil medewerken heeft de stakingen en uitsluitingen tot een minimum terug te brengen.

Er is meermalen bij de regering aangedrongen op uitvaardigen van wettelijke voorschriften, om de strijd ten en geschillen in de arbeidsverhoudingen te beëindigen. Op 't voorbeeld van Engeland wijzende (de verschillen tusschen het bestuur van den Mijnwerkersbond en de regering hebben sedert een wending genomen, die 't twijfelachtig maakt of de onderkoning van Indië de Indische arbeiders thans nog wel daarop als nauwelijks betere middelen zijn om oneenigheid uit den weg te ruimen en om staking te „voorkomen”).

In de groot-industrie is 't contact tusschen werkgever en werknemer dikwijls te gering. Als de arbeider vraagt, wat hij in den duren tijd voor zijn onderhouden nodig heeft, beschouwt de werkgever dit veelal als een te hoog eisch. Ook zijn verlangens om een aandeel in de belangstelling voor hetgeen hij mede helpt voort te brengen, wordt te dikwijls verkeerd opgevat.

De bemiddeling van een Werk-comité kan hieraan ten goede werken. Het kan aan hen, die arbeiders dienste hebben, gegevens verschaffen omtrent de behoeften hunner menschen en aan de werknemers de gelegenheid geven die wenschen kenbaar te maken. Het denkbeeld reeds hier en daar ingang gevonden, dat landvoogd is voornemens meer dergelijke comités, onder bestuurs-toezicht, in werking te doen komen, hebben niet alleen de welvaart der arbeiders zelf te bevorderen, maar ook die van vrouwen en kinderen, zoodat de opvoeding van laatstbedoelden zelfs een voornaam factor van hunne bemoeienis moet uitmaken.

Bij de bespreking van de legeraangelegenheden drong te de onderkoning zijn leedwezen uit over 't trage verloop der repatriëering van de troependeelen, die in den strijd overzee deelgenomen hebben. 't Gebrek aan scheepsgelegenheid is wel de voornaamste oorzaak daarvan.

De afdelingen te velde zijn sterker gebleven, dan verwacht was, de positie in Mesopotamië heeft hierin veel te verplacht. Lord Chelmsford is van oordeel, dat de troepen, die buiten Br. Indië gebruikt worden, spoedig tot de normale sterkte moeten worden teruggebracht.

De verdeeling van land als belooning van soldaten voor in den oorlog bewezen diensten of als pensioen werd eerst niet doorgevoerd, omdat het zoo moeilijk bleek een opgave te krijgen van degenen, die voor een toekenning van land in aanmerking behoorden te komen. Toch is nader besloten tot een begin van uitvoering over te gaan en zoo zal aan een 3000-tal officieren en militairen van lageren rang in October a.s. een waardevol stuk land toegewezen zijn, nabij het Lower Bari Doab kanaal, waar voor een officier op 50-100 acres voor een oudstrijder van lageren rang op 25 acres rekend is.

Sedert 1852 heeft de Br. Ind. regering zich 17 maal

PENNOCK-COMPANY

Huygensstraat 27 Tel. H 6300 · Tel.-Adr.: „Highspeed”

**DEN HAAG
BANDOENG**

EXPORT van AUTOMOBIEL- en
KOETSWERK-ONDERDEELLEN

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregeldde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN

Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONGKONG, SOERABAIA, KOBE en SAN FRANCISCO.
Geregeldde stoomvaartdiensten tusschen
Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN

(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn)
Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië
en San Francisco.

DE BLOOIS & JENTEN

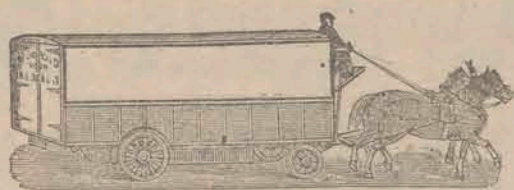
Kantoor en Remise:

Hoefkade 556-564

hoek van Bassenstraat

'S-GRAVENHAGE

TELEFOON H. 9380

Verhuizingen en Transporten.

BEHANGERIJ EN STOFFEERDERIJ

Groote, ruime, droge Bergplaatsen ter bewaring van Inboedels.

plicht geacht tegen de Mashoeds op te rukken en nu, naar men hoopt voor den laatsten keer geerd. Centraal Waziristan zal door de Br. troepen blijven, groote wegen zullen in het land worden aangelegd. De bezetting zal er voor onbepaalde tijd duren. De bevolking moge hierdoor een betere opvoeding tot rust en welvaart krijgen, dan haar bij haar bestaan uit rooverij en plundering ten deel was.

De verhouding tot Afghanistan bleef van vriendschappelijke aard. In April kwam een Afgh. delegatie naar Indië om over alle aanhangige kwestien te bevelingen. Van Britsch Ind. zijde geschiedde dit door een vertegenwoordiging onder presidium van Mr. Hobbs, eerst in 't laatst van Juli waren de besprekingen geëindigd. De voorstellen, die als 't resultaat der conferentien zijn opgemaakt, mogen den grondslag geven voor een voortdurende goede verstandhouding.

Koning's vertegenwoordiger in Indië zeide een open oog te hebben voor de symptomen van tijdelijk abnormaal en van zich nieuw zettende toestanden, maar te gaan in en buiten de pers gezegd is om die verschijnselen als een bijzonder gevaar voor Br. Ind. voor te stellen, maakt op hem niet veel indruk, omdat hij dat alles elders precies zoo ziet gebeuren. De toestanden in Br. I. in menig opzicht zelfs veel beter dan in andere landen.

Wij moeten, zeide hij in 't slot zijner rede, allen het geloof hebben in de onbeperkte mogelijkheden van dit groote land, als wij dat geloof hebben, dan moeten wij ook goede hoop koesteren voor het komende, dat zijn vrucht al vindt in de nieuwe constitutie. Maar ween geloof en hoop staat liefde; liefde is wat thans voor alles noodig is. Zonder haar hebben onze handelingen geen waarde. Met haar kunnen wij de toekomst ontmoet treden, zeker dat onze pogingen niet te verwerpen zullen worden aangewend.

Pasmunt in Guinea.

In Fransch W. Afrika heeft men in 't gebrek aan klein geld voorzien, door postzegels op karton te plakken en van een speciaal stempel te voorzien, waardoor zij officieel tot betaalmiddel aangewezen zijn.

Generaal Maritz.

Generaal de Wet doet in „de Burger” een beroep op zijn mede-Afrikaanders om geld bijeen te brengen voor generaal Marie Maritz, die nog altijd niet in Z. Afrika mag terugkeren en in den vreemde gebrek lijdt. Gen. de Wet opende de inschrijving met 25 pd.st.; „de Burger” had al spoedig 160 pd.st. bijeen, de Helpvereening deed er 200 pd.st. bij. De Wet schrijft o.a.:

„Die geschiedenis van Manie Maritz tijdens die Driejarige oorlog is bij die volk goed bekend, en die sukkel van gen. Smuts se krijgsoperaties in die Kaapprovincie is groteliks aan hem te danke. Maar bestaat wel verskil van mening oor die standpunt deur hom ingeneem in 1914 tijdens die opstand, maar wat ook al die sienswijze mag wees, staan dit as onomstotelike feit, dat Manie Maritz se enige oogmerk was om sy land en volk te dien. Hij hom is nog geen opoffering te groot geweest nie voor dit die belange geld van sy vaderland. Hij het sy volk trouw gediend, en verkeer vandag in nood en dit sal in 'n skandvlek op ons nageslag rus as ons nie dadelijk daadwerkelike hulp betoon nie.

Mesopotamië.

Officieel wordt een algemeene verbetering in de houding der stammen ten opzichte van 't Britsche bestuur bekend. Behalve in Samawah en in enkele op zich zelf staande gevallen elders, blijken de ontevreden inlaangrootendeels naar hunne haardsteden teruggekeerd te zijn.

Het ministerie van Indië legt er, in een mededeeling, nadruk op dat de eerste taak van Sir Percy Cox, om de nieuwe hoogen commissaris voor Mesopotamië, zal zijn, om daar een Arabischen staat te stichten, zoodra de omstandigheden dit veroorloven. Dit wijst op vermeerderd inzicht; tot nu toe werd veel militair machtsvertoon tot steun van 't onevenredig breed uitgezet bevelsvertoon als nummer één beschouwd. De groote vraag is nu maar of aan de Arabieren ook het geloof kan worden bijgebracht, dat wat Engeland hun wil geven overeenstemt met hetgeen zij wenschen. Dit zal niet zoo heel gemakkelijk gaan, daar de Mohamedaanse propaganda juist tegen dit geloof ingaat en zij in artikelen en heden tal van voorbeelden voor het grijpen vindt om haar wantrouwen te staven.

De eerste hooge commissaris voor Indië te Londen. De onlangs aangenomen wet op de bestuursinrichting van Engelsch-Indië voorzigt in de benoeming door de Engelsch-Indische regeering van een hoogen com-

missaris te Londen, wiens positie en functies gaandeweg aan die van de hooge commissarissen van de zelfbesturende gewesten gelijk zouden worden. De Indische regeering heeft nu Sir William Meyer, oud-lid van den uitvoerenden raad van den Onderkoning, tot den eersten hoogen commissaris voor Indië te Londen benoemd.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau: (Heulstraat 17, Den Haag).

Voor den dienst in Nederlandsch-Indië zijn bestemd:

de Heeren: G. Abelsma, Leeuwarden, p/a. Regenten Old Burgerweeshuis; A. H. Alfrink, Utrecht, Breedstraat 12; C. Blok, Loenen a/d. Vecht; D. Bennink, Scharloo (Brielle); P. J. Frénay, den Haag, Daendelsstraat 72; W. L. Houttuin, Bergen aan Zee (N.-H.), Station; J. Kooyman, West-Terschelling, Willem Barendskade; C. J. Nieuwmeijer, Santpoort, Jan Gijszenstraat; J. W. Swarthof, Amsterdam, Vaartstraat 62; R. Troost, Zeist, Voorheuveel 64; J. M. Tobias, Amsterdam, te van Swindenstraat 115; A. C. Weddepohl, Amsterdam, Hobbemakade 24; allen als 3e officier bij de Gouvernements-Marine;

Mejuffrouw A. Felix, Heerenveen, onderwijzeres; de heeren: A. Antheunisse, Middelburg, Kinderdijk P 90; P. H. Berlijn, Utrecht, Kruisdwarsstraat 49bis; A. Goudswaard, Zwartewaal; H. A. Kroeders, Leiden, Aloëlaan 43; D. van de Linde, Wolfertsdijk; R. Lokhorst, Wormerveer; H. P. van Minnen, Vondelstraat 56; J. H. P. Th. Nuhoff, Amsterdam, Allard Piersonstraat 19 I; J. W. Postma, Utrecht, Lijsterstraat 19bis; A. C. Spijkerman, Waalwijk; W. C. Stenstra, Schiedam, Hooikade 2; F. P. N. Salden, Sittard; J. H. Westra, Westerbork (Dr.); eerstgenoemde als onderwijzeres, de anderen allen als onderwijzer bij het Openbaar Europeesch Lager onderwijs;

de heeren: W. Th. van Beek, Loosduinen, Emmastraat 8; D. Maayen, den Haag, Hoefkade 1118; J. Ontijd, Zuilen (bij Utrecht), Westinghousestraat 74; A. van Zwet, den Haag, Moreelsestraat 4; H. J. A. Vermijs, den Haag, Weimarstraat 194; de vier eerstgenoemden als hoofdagent 2e klasse en laatstgenoemde als aspirant-commissaris van politie bij de Algemeene Politie;

Th. J. van Diepen, Ursem, Ambtenaar ter Secretarie en Directeur van het Gemeentelijk Electriciteitsbedrijf; B. de Vries, Groningen, adj.-controleur bij de controle der Gemeentebelastingen; beiden als commies-redacteur;

J. Wierda, Leeuwarden, Spoorstraat 128; als commies-redacteur in tijdelijken dienst met den titel van adjunct-referendaris;

Mr. J. N. Heslinga, Buys Ballotstraat 94, den Haag, als leeraar in de rechtswetenschappen aan een der scholen tot opleiding van Inlandsche ambtenaren;

J. A. J. Metz, Plantageweg 98a, Rotterdam, als administratief ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur; H. Richter, Vischmarkt 10bis, Utrecht, als aspirant-verificateur bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen;

Dr. E. A. F. Schoevers, Almelo, Zwanebloemstraat 46; de dames: A. van Kempen, Dordrecht, Wijnstraat 71; L. J. A. Vlaanderen, Dordrecht, Wijnstraat 71; eerstgenoemde als leeraar en laatstgenoemden als leeraren bij het Middelbaar Onderwijs;

W. N. P. M. van Keulen, Hildegardisstraat 15, Rotterdam, als verpleegster 1e klasse bij het Krankzinnigenwezen;

R. Stapff, den Haag, Regentesselaan 131; J. M. van Vliet, Groningen, Academisch Ziekenhuis; Z. T. Wessels, Groningen, Academisch Ziekenhuis, allen als verpleegster 1e klasse bij den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

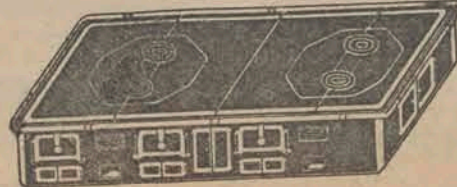
Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging: Ambtenaar bij de rechterlijke macht (doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2e lid, der Hooger onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de Departementen van Onderwijs en Justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Leeraar in de plant- en dierkunde.

Leeraren in de Nederlandsche taal.

Fabriek van 144

FORNUIZEN

met toebehooren voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.

SCHIEVENINGEN

Fa P. J. MEIJIS & ZOON Hofleveranciers

Wassenaarsche-straat 1, 3, 5,

Telef. Interc. 465

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij

VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumanie; eertijds van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853.

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam. UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN LUIERMANDEN.

Firma KIEWIET DE JONGE

Lange Bisschopstraat 25, DEVENTER.

SPECIAL MAGAZIJN VAN

Huishoudelijke Artikelen Haarden en Kachels Tuin- en Serremeubelen.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”

Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM-ROTTERDAM.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”

Neutrale School voor M.U.L.O. Jengens en Meisjes. 2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens. Schoolgeld f 60.- tot f 100.- per jaar.

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken REPARATIE-INRICHTING.

Hammond School en COPIERINRICHTING

Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam (Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich beleeft aan als oudste inrichting op dit gebied voor de levering van correct schrijf- en copieerwerk.

Strengste discretie verzekerd.

N. LOEB - DEN HAAG

NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING

OP TERMIJNBETALING

Gemeubeld Huisje

te huur in AMERSFOORT per 15 October, bevattende twee Woonkamers, Keuken, Bij-Keuken en Kelder, vier kleine Slaapkamers op zolder-verdieping, Berghok in den tuin. Huurprijs f 125.— per maand, geschikt voor verlofangers met klein gezin.

Brieven onder No. 59L aan het Bureau van dit Blad, Nobelstraat 23, Den Haag.

Koninklijke West-Indische Maildienst Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

International Electric en Machine Cy
V/h R. GEERAERTS-REUTER
Licht Kracht **INSTALLATIEN**
Zwakstroom
'S-GRAVENHAGE LEIDEN.
Prinsestr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

De Indische Rijsttafel.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND

DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”

3DE DRUK.

Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

PERRY & CO.
Kalverstraat 93-95-97-99 - AMSTERDAM
ARNHEM - UTRECHT - 'S-GRAVENHAGE
HUTKOFFERS

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN □ □ CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

Leeraren in de aardrijkskunde.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in het Engelsch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte Ma, e en g).
Leeraren in de geschiedenis.
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde.
Voor het middelbaar technisch onderwijs:
1 civiel- of bouwkundig ingenieur, 1 werktuigkundig ingenieur.
Gepensioneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.
Leeraar aan de opleidingsschool voor inlandsche rechtskundigen.
Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).
Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.
Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).
2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.
1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.
1 bodembacterioloog bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
12 ongehuwde apothekersbedienenden.
1 instrumentmaker artsenschool Soerabaya.
Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleger voor de militaire hospitalen.
Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.
Candidaten-notaris bij de Wees- en Boedelkamers.
Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).
Waterbouwkundig ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.
Electrotechnisch ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.
Technisch ambtenaar.
Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.
Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:
Civiel-ingenieur, Opzichter,
Tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.
Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.
Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen (met vakkennis).
Opziener bij den dienst der Ombilijnmijnen (met vakkennis).
Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen (met vakkennis).
2 Bouwkundige opzichters bij den dienst der zoutregie.
Adjunct-landmeter bij het kadaster.
Ingenieur bij 's lands mijndiensten.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen in tijdelijken dienst:
Civiel-ingenieur,
Werktuigkundig ingenieur,
Ingenieur voor het signaalwezen,
Gegradueerde ambtenaren,
18 Opzichters werkplaats,
102 Bouwkundige opzichters,
8 Beheerders van groote stations,
10 Onderbeheerders van groote stations,
10 Treindienstleiders.
Technicus voor electro-zwakstroom (tijdelijk verband).
Houtvesters.
Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablisement te Soerabaya.
Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Electro-technisch ingenieur,
Electro-technisch ambtenaar 1ste klasse,
Electro-technisch ambtenaar 2de klasse,
Telefoonopzichters 2de klasse,
Adspirant-electro-technisch ambtenaar,
Instrumentmaker 1ste en 2de klasse,
Radio-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adspirant-radio-technisch ambtenaar,
Radio-telegrafisten 2de klasse.
Onderwijzer bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.
Onderwijzers in de houtbewerking.
Onderwijzers in de ijzerbewerking.

CONSERVEN - TIELEMAN & DR.
LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlogsmarine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Gouvernements-Accountant.
Adjunct-Gouvernements-Accountant.
Bij de algemeene politie:
Commissaris van politie 2de klasse,
Adspirant-commissaris van politie.
3de-officieren en leerling-werktuigkundigen bij Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.
Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 September 1920, no. 169).

UITZENDING VAN EEN SCHEIKUNDIG INGENIEUR TEN BEHOEVE VAN 'S LANDS MIJNDIENSTEN IN NEDERL.-INDIË.

Ten behoeve van 's lands mijndiensten in Nederlandsch-Indië kan in tijdelijken dienst worden uitzending worden gedaan van een scheikundig ingenieur, deskundige op het gebied van destillatie van kolen.

De aanvangsbezoldiging bedraagt f 400 's maand met verhoogingen na 1 en 3 jaren van f 50 's maand. Bij eventueelen overgang in vasten dienst wordt bezoldiging genoten gelijk aan die van ingenieurs vasten dienst met een zelfde aantal dienstjaren.

Voor hen die reeds ingenieurspractijk bezitten, zal de aanvangsbezoldiging al dadelijk verhoogd worden met zoovele periodieke verhoogingen als evenredig aan het aantal jaren ingenieurspractijk. Ingenieurspractijk in Europa zal voor de helft en die in de tropen in haar geheel medetellen, terwijl aanverwante practijk in Europa voor $\frac{1}{2}$ en aanverwante practijk in de tropen voor de helft in rekening zal worden gebracht.

Aan de uitzending is verbonden:

- overtocht voor landsrekening in de 1ste klasse c.g. ook voor het wettig gezin;
- eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrustingen bedrage van f 2250 (twee duizend tweehonderd vijf en twintig gulden), welke som, indien de betrokkene gehuwd vertrekt, wordt verhoogd met het bedrag van een maand aanvangsbezoldiging;
- eene voorloopige bezoldiging van f 200 's maand ingaande met den dag van inschepping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië heeft plaats gehad en de betrekking zal zijn aangevaard.

De uit te zenden ingenieur is verplicht de in verband met zijne uitzending voor den Indischen dienst aan hem of te zijnen behoeve dan wel ten behoeve van zijn gezin van landswege voldane gelden, wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hem ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval hij niet binnen den hem aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekt, de reis derwaarts moedwillig afbreekt of om andere redenen dan welbewezen ziekte of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstane (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden waarvoor hij wordt uitgezonden, niet aanvaardt, dan wel binnen 5 jaar na zijne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst wordt ontslagen.

Zij die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 1 October a.s. bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9de afdeling (Personeels Zaken, Burgerlijke dienst) van dat Departement (K. 28, no. 3), onder overlegging van:

- hun diploma;
- eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld de plaats en de datum van geboorte.

Door een vanwege het Departement van Koloniën te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken dat de uit te zenden persoon lichamelijk geschikt is voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant van 9 September 1920, no. 175).

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

G. KERNER & Co.

Opgericht 1890 te Soerabaya.

STATIONSWEG 78 DEN HAAG

Specialiteit in Indische Uitrustingen

Filialen te Batavia en Soerabaya

ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

C.J. NEFKENS, Den Haag

levert U een wagen welke aan iederen eisch voldoet

Showroom: Pletterijkade 13 : Garages: van Diemenstraat 159-165, Tasmanstraat 142-148 : Kanaalweg 95-103
Tel. H. 1854 en Sch. 3137 Briefadres is Prins Hendrikstraat 93

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HLETINK, van der Heimstraat 76; 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

BUROU VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDRIJVEN, „Persinggahan“, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

* Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01 1/2;
 - b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; II. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - c. Staats- en partie. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuker-Industrie. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boshwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01 1/2.
B. Beleerd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwiesel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Lann van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddag) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Lezen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderjufvrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor de bepaling van werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Buys Ballotstraat 15.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West“, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
 - Mr. E. RLIKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O. en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
 - S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
 - J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkerksstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
 - B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
 - A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
 - Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvordering. - Alg. Ind. vraagstuk.
 - H. J. VERMEER, te v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- Indië, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

De Haagsche Broodfabriek

„Theario“

Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK
met speciale afdeeling
BANKEBAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

Terwijl Gij rust, werken Uw advertenties voor U

VLEUGELS, PIANO'S KUNST SPELPIANO'S ORGELS

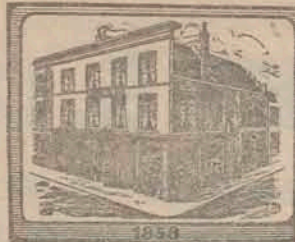
REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Brengt een bezoek aan „Boeatan“, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

P. J. VEELO & Z^{NEN}
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15^B :: Tel. H. 6655

**.. WONING ..
INRICHTING**

Behangerij Stoffeerderij

**N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.**

*Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten*

Modelhuis: Oude Molstraat 32
- 'S-GRAVENHAGE -

MAISON H. SIMONS
Mantel- en Costuummagazijnen
13 HEULSTRAAT DEN HAAG NOORDEINDE 17A

zijn steeds voorzien van het
Nieuwste op het gebied van
DAMESKLEEDING
GEREED EN OP MAAT

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

F. C. DE BRUYN
Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren
LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELEN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.
Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco thuisbezorgd.
Vraagt Prijscurant. **Neemt Proef.**
TELEF. 3381 - DANCKERTSTRAAT 43.

● NAAR PARIJS ●
7 dagen f 165.-
Vertrek 9 en 23 October
REISBUREAU LINDEMAN, Den Haag, Plaats 10a
ARNHEM, Stationsplein, GRONINGEN, Grootte Markt,
UTRECHT, K. Jansstraat.

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano
PIANO's in huur f 6.- per maand,
desgewenscht in huurkoop, bij
L. C. JACOBI, v.h. Chef Firma J. F. CUYPERS,
Regentesselaan 123, bij Reg.pl. 49 SOERABAYA
Tel. H. 1493, 's-GRAVENHAGE.
STEMMEN - VERHUREN - REPARERE

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

- Manufacturen
- Witte Goederen
- Karpetten
- Loopers
- Ledikanten
- Bedden
- Dekens
- Matrassen
- Vitrages
- Gordijnen

Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Uitzetten voor Tropen
de.

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook schriftelijk in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van vierhonderd en vijftig geslaagden worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag
.. Telefoon 6225 ..

GEBRs HEHENKAMP

*Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers*

Lange Voorhout 25

Modemagazijnen
van Bommel
Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106

SPECIALITEIT
Handschoenen

P. B. VAN MOORSEL & CO
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-8 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.

Verkrijgbaar: **6 pCt PANDBRIEVEN** à 98 pCt.
Uitstaand bedrag Pandbrieven per 1 Juli f 22.314.200.
Beleggingen per 1 Juli f 22.426.595.22 1/2.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk dat aan bijzondere eischen voldoet.